

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra informačních technologií a technické výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vliv informačních technologií na komunikaci v rámci školy

**The impact of information technology on communication within
the school**

Sabina Marvanová

Vedoucí práce: PhDr. Daniel Tocháček

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Informační technologie se zaměřením na vzdělávání -
Matematika se zaměřením na vzdělávání

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vliv informačních technologií na komunikaci v rámci školy vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 19.4.2021

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce PhDr. Danielu Tocháčkovi za jeho trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat všem učitelům a žáků ze Základní školy Sezemice, okres Pardubice a ze Základní školy Dašice, okres Pardubice, kteří věnovali svůj čas vyplnění dotazníku. Dotazníkové šetření bylo nezbytnou součástí praktické části této práce. Velké díky patří i učitelů, kteří poskytli doplňující rozhovory. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich pochopení a podporu.

NÁZEV:

Vliv informačních technologií na komunikaci v rámci školy

AUTOR:

Sabina Marvanová

KATEDRA:

Katedra informačních technologií a technické výchovy

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Daniel Tocháček

ABSTRAKT:

Bakalářská práce pojednává o vlivu informačních technologií na komunikaci v rámci školy. Práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou shrnuty teoretické poznatky a obecné informace o komunikaci. Jsou zde nastíněny počátky komunikace. V práci je definována komunikace obecně, komunikační funkce i prvky komunikace. Popsány jsou jednotlivé modely komunikace, čímž je ukázán vývoj komunikace. Práce popisuje několik možností dělení komunikace a uvádí několik dostupných komunikačních prostředků. U jednotlivých komunikačních prostředků jsou shrnuty jejich výhody a nevýhody. Součástí teoretické části práce je i porovnání jednotlivých komunikačních prostředků z několika vybraných hledisek.

Praktická část práce shrnuje výsledky výzkumu a provádí jejich analýzu. Výsledky jsou porovnány s původními hypotézami a očekáváními. Výzkum byl realizován pomocí dotazníkového šetření, které probíhalo mezi učiteli a žáky dvou základních škol. Na dotazníkové šetření navazovaly doplňkové rozhovory s učiteli z obou škol. Cílem šetření bylo zjistit, jaké komunikační prostředky jsou používány při komunikaci v rámci školy, případně do jaké míry. Dalším cílem bylo zjistit, zda se prostředky pro komunikaci odlišují na základě druhu komunikace. Výzkum byl proveden na základních školách v Pardubickém kraji. O vyplnění dotazníků se postarali učitelé a žáci druhého stupně vybraných škol. V závěru práce jsou sepsány návrhy a doporučení pro školy, jak míru používání informačních technologií při komunikaci a šíření informací v rámci školy ještě zvýšit.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Informační a komunikační technologie, komunikace

TITLE:

The impact of information technology on communication within the school

AUTHOR:

Sabina Marvanová

DEPARTMENT:

Department of Information Technology and Education

SUPERVISOR:

PhDr. Daniel Tocháček

ABSTRACT:

This Bachelor thesis deals with the effect of Information Technology on communication within a school. The thesis is divided into two main segments – the theoretical part and the practical part. In theoretical part, a summary of theoretical findings and general information about communication can be found together with the outline of the beginnings of communication. The general communication, function of communication and elements of communication are also defined in this part. The description of different models of communication on which the evolution of communication is shown is also present. Additionally, the thesis describes several possibilities how to divide communication and also presents several means of communication, where the advantages and disadvantages are summarized along with the comparison between different means of communication from several chosen viewpoints.

The practical part of this thesis summarizes the results of research and analyses them. The results are compared with the original hypotheses and expectations. The research was conducted via a questionnaire submitted by the teachers and students of two elementary school. The questionnaire survey was followed by additional interviews with teacher from both schools. The aim of the research was to discover what means of communication are used in communication within a school. Another aim of the research was to determine whether the means of communication are different depending on the type of communication. The research was conducted in elementary school in Pardubický kraj and the questionnaire was submitted by teachers and. In the conclusion of this thesis, there are suggestions and recommendations for the school on how to even more elevate the use of information technology for communication and the spread of information within the school.

KEYWORDS:

Information and Communication Technologies, Communication

Obsah

Obsah.....	6
1 Úvod	8
2 Teoretická část	9
2.1 Komunikace	9
2.2 Komunikační funkce	9
2.3 Prvky komunikace.....	10
2.4 Komunikační model.....	10
2.4.1 Lineární model.....	10
2.4.2 Interakční model komunikace	12
2.4.3 Transakční model	12
2.5 Rozdělení komunikace.....	15
2.5.1 Rozdělení podle počtu účastníků	15
2.5.2 Rozdělení podle dorozumívacích prostředků.....	15
2.5.3 Rozdělení podle míry formálnosti	15
2.5.4 Rozdělení podle postavení komunikátorů.....	16
2.5.5 Rozdělení podle vzdálenosti komunikátorů	16
2.6 Prostředky pro komunikaci	17
2.6.1 Osobní rozhovor	17
2.6.2 Dopisy, oběžníky.....	18
2.6.3 Rozhlas.....	18
2.6.4 Telefon.....	18
2.6.5 Email	19
2.6.6 Sociální síť.....	19
2.6.7 Školní informační systémy.....	19
2.6.8 Learning Management System.....	19
2.6.9 Intranet.....	20
2.6.10 Sdílená data	20
2.6.11 Webové stránky.....	21
2.7 Porovnání	21
2.7.1 Podle možnosti zachování obsahu a významu dat.....	21
2.7.2 Podle rychlosti	21
2.7.3 Podle možnosti zálohování.....	22
2.7.4 Podle dostupnosti.....	22
2.7.5 Podle možnosti zpětné vazby	22

3	Vlastní výzkum.....	23
3.1	Vymezení cíle a výzkumných otázek	23
3.2	Charakteristika a popis vybraných škol	23
3.3	Metody zkoumání.....	24
3.1	Návratnost dotazníků	24
3.2	Zkoumaný soubor	25
3.3	Výsledky výzkumu	28
3.3.1	Dostupnost	28
3.3.2	Horizontální komunikace.....	31
3.3.3	Vertikální komunikace	39
3.3.4	Komunikace mezi učitelem a zákonným zástupcem	43
3.3.5	Otázky na názor respondentů	46
3.4	Závěry týkající se první hypotézy.....	49
3.5	Závěry týkající se druhé hypotézy	50
3.6	Návrhy a doporučení	50
4	Závěr	52
5	Seznam použitých informačních zdrojů	53
6	Seznam příloh	55
7	Seznam obrázků	81
8	Seznam tabulek	82
9	Seznam grafů	83

1 Úvod

Schopnost komunikace patří mezi nejdůležitější schopnosti člověka. Komunikace se v průběhu let velmi vyvíjela a dnes má již odlišnou podobu než na jejím počátku. S rozvojem komunikace se prodlužovaly vzdálenosti, na které lze informace předávat. Prostředky pro komunikaci jsou stále vylepšovány a rozvíjeny. V dnešní době je již možné komunikovat téměř na neomezené vzdálenosti a téměř kdykoli.

Jelikož je komunikace jednou z nejpoužívanějších schopností člověka, tak existuje mnoho publikací, které se popisem komunikace zabývají. Mnoho literatury se zabývá i jednotlivými komunikačními prostředky. Publikací o komunikaci je opravdu mnoho, ale literatury, která by se zabývala porovnáním jednotlivých prostředků, již tolik není.

Teoretická část shrnuje již známé poznatky z oblasti komunikace. Jedná se o souhrn teoretických poznatků týkajících se komunikace, komunikačního procesu, funkcí komunikace, formy komunikace a jejich cílů. Další důležitou částí je popis komunikačních prostředků. Součástí práce je i porovnání jednotlivých prostředků z několika různých hledisek.

V druhé části práce je popsán praktický výzkum, který byl proveden pomocí dotazníkového šetření. V závěru práce jsou podány návrhy, jak vylepšit využívání informačních technologií při komunikaci v rámci školy.

Hlavním cílem této bakalářské práce je analyzovat komunikační prostředky a jejich využití v rámci školy. Další cílem je popis jednotlivých prostředků pro komunikaci a jejich vzájemné porovnání z několika vybraných hledisek. Pro dosažení hlavních cílů byly použity následující metody: deskripce, dotazníkové šetření a následná analýza dat.

2 Teoretická část

2.1 Komunikace

Původ slova komunikace nalezneme v latinském slově *communicare*, jehož význam je „činit něco společným či společně sdílet“ (1). Nalézt přesnou definici tohoto slova je obtížné, jelikož se v různých publikacích často liší. Pro účely této práce budeme za komunikaci považovat interakci, při které dochází ke sdílení a výměně informací.

Komunikace se rozvíjela podobně jako populace. Počátky komunikace byli již na začátku vývoje lidstva, kdy prostředkem komunikace nebyly slova, ale spíše posunky. Na počátku probíhala komunikace pouze přímo, formou osobních rozhovorů. Až později lidé vynalezli různé prostředky, které jim pomohli překonat nedostatky. Již v dávných dobách se začala rozvíjet komunikace na delší vzdálenosti, nejprve formou posílů a později posíláním vzkazů a dopisů. Tím se prodlužovaly nejen vzdálenosti, na které jsme si byli schopni informace předávat, ale díky zápisu informací bylo možné je předávat nejen v reálném čase, ale i je uchovávat po staletí.

V dnešní době již máme mnoho různých prostředků komunikace, které nám umožňují rychlé sdílení informací, na již skoro neomezené vzdálenosti a uchovávat je tak dlouho, jak jen uznáme za vhodné.

2.2 Komunikační funkce

Každá komunikace je začata a vedena z nějakého důvodu. Nikdy není komunikace vedena bez důvodně, většinou je vedena dokonce s určitým cílem. Daným cílem může být skoro cokoli, od získání informací, přes přesvědčování až ke svěřeni se. Dokonce je možné, aby každý z účastníků od komunikace očekával něco jiného. Uvedeme si několik základních funkcí. Velmi často se stává, že funkce se prolínají. Každý autor uvádí jiné rozdělení funkcí, s ohledem na jeho potřeby a zaměření. V následující části se podíváme na funkce komunikace rozdělené podle Jana Vymětala. (2)

První zcela jasnou funkcí je funkce informativní. Většina vedených rozhovorů je vedena za účelem získání informací. Informacemi mohou být buď daná fakta, ale i zkušenosti či rady. Další funkcí, která s první velmi úzce souvisí, je funkce poznávací. Poznávací funkce má za cíl poznání něčeho nového. Jedná se například o nabývání vědomostí a pro člověka nových poznatků. Instruktažní bývá označovaná jako instruktivní funkce a dala by se považovat za skloubení obou předchozích. Jejím hlavním prvkem je předávání zkušeností od mluvčího k posluchači. Mluvčí se snaží dát posluchači určitý návod. Často se jedná o detailní postup. Za sjednocení předchozích funkcí považujeme funkci vzdělávací a výchovnou, která je převážně realizována pomocí studia, ať už ve školách či v samostudiu. Dalo by se říci, že všechny předchozí funkce souvisejí s obsahem zprávy, ale nejsou závislé na mluvčím či posluchači.

Ted' se podíváme na funkce, které přímo ovlivňují posluchače nebo mluvčího. První z nich je funkce osobní identity, kdy si člověk ujasňuje vše, co se ho týká, kým je, čeho chce dosáhnout, ale i veškeré jeho názory. Velmi důležitou funkcí je společensky integrující a socializační funkce. Každý jedinec potřebuje kolem sebe lidi, málokdo dokáže žít s pocitem, že nikam nepatří. S tím souvisí tato komunikační funkce. Zahrnuje převážně vztahy mezi lidmi

a vše s tím související. Ale řadí se sem například i schopnost správně přizpůsobit způsob komunikaci posluchači i příležitosti. Další částí je funkce přesvědčující. Lidé, kteří si jsou této funkce vědomi, ji velmi často používají pro dosažení svých cílů. Tato funkce má velký vliv na druhé, lidé se snaží změnit jejich názory i chování. Posilující a motivující funkce, jak již název napovídá, je o posilování sebevědomí a hledání vnitřní motivace. S tím souvisí i funkce svěřovací. Do té zahrnujeme nejen svěřování se někomu s problémy, ale i naslouchání druhým. S ní úzce souvisí funkce úniková, kdy se člověk snaží uniknout od reality, snaží se odreagovat a nemyslet na starosti, které ho tíží. Nakonec tu máme funkci zábavnou. Zábavná komunikace nás dokáže povzbudit nebo pobavit.

2.3 Prvky komunikace

Komunikace má několik základních prvků. Jsou jimi odesílatel/mluvčí, příjemce, komunikační kanál, zpráva/informace, zpětná vazba a šum. Každý komunikační proces zahrnuje tyto základní prvky.

Odesílatel, mluvčí či též komunikátor je přístroj, osoba, či skupina osob, kteří jsou prvotními iniciátory celé komunikace. Oproti tomu příjemcem je přístroj, osoba, či skupina osob, jejichž prvotní funkcí není zprávu posílat, ale přijímat. Odesílatel tudíž stojí na začátku předávání zprávy a příjemce na konci komunikačního procesu. Mezi nimi je komunikační kanál, který slouží k přenosu informace. Komunikační kanály můžeme dělit podle zapojených smyslů člověka na auditivní, vizuální, taktilní, čichové, teplotní, chuťové. Většinou při komunikaci je využíváno více druhů komunikačních kanálů. Komunikační kanály můžeme dělit také podle typu nosičů, které informaci přenášejí. Velmi důležitým prvkem je i samotná zpráva, jenž je předmětem sdělení. Pro ověření správného příjmu a pochopení informace slouží zpětná vazba. Zpětná vazba odesílatele ujišťuje, že příjemce zprávu převzal správně. Ověření správného převzetí a pochopení je podstatnou součástí, protože v průběhu přenosu na zprávu mohou působit vnější faktory a také šum.

2.4 Komunikační model

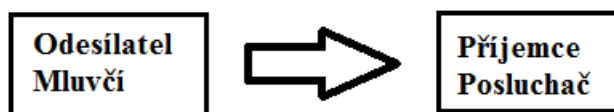
Schéma průběhu komunikace se nazývá komunikačním modelem. Jedná se o zjednodušenou reprezentaci reálné komunikace. Důraz je kladen na odhalení primárních vztahů mezi jednotlivými elementy systému. Cílem modelu je jasné a přehledné znázornění probíhajících vztahů. (3) Jelikož samotné sdělení a výměna informací prošly dlouhým vývojem, tak i model byl několikrát upraven. Modelů tudíž existuje několik a každý má svá specifika. Začneme od těch nejjednodušších.

Všechny modely mají společné prvky. Mezi základní prvek patří odesílatel/komunikátor. Jedná se o reprezentaci člověka či objektu, který informace předává. Oproti němu stojí příjemce, jenž vysílané informace přijímá.

2.4.1 Lineární model

Na počátku stál podle DeVita lineární model komunikace, jehož základním principem je jednosměrné předávání informací. (4) Tento model dříve sloužil k popisu veškeré komunikace. Jeho myšlenka byla taková, že nikdo nedokáže zároveň mluvit a naslouchat. V praxi je to ovšem jiné a tento model v současnosti slouží k popisu určitých druhů masové komunikace. Masová

komunikace, jak již sám název napovídá, je založena na šíření informací několika příjemcům zároveň. V praxi je za masovou komunikaci, kterou popisuje tento model, považováno například televizní či rádiové vysílání, tisk a další prostředky pro hromadné šíření informací.

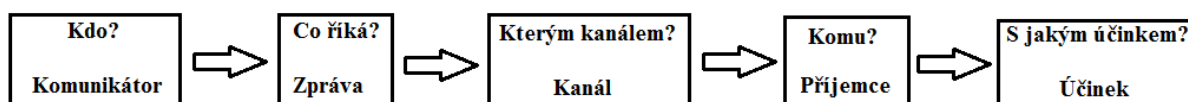
Obrázek č. 1 Lineární model komunikace

Skupina lineárních modelů obsahuje mnoho modelů, které se v něčem liší. Avšak myšlenka přenosu pouze jedním směrem je stejná. Prvním z modelů spadajících do této skupiny je Aristotelův model. Jedná se o model, který je velmi často považován za vůbec první model popisující sociální komunikaci. Aristoteles ho popsal kolem roku 300 př.n.l. ve svém díle Rétorika. (5) Model má pět základních elementů a je na něm již vidět důležitost publika. Aristoteles tvrdí, že je důležité při tvorbě řeči brát ohledy na dobu i publikum. Jedině pak může být řeč úspěšná. Dalo by se říci, že toto schéma je založeno převážně na veřejnou řeč, kdy jeden přednáší a ostatní poslouchají.

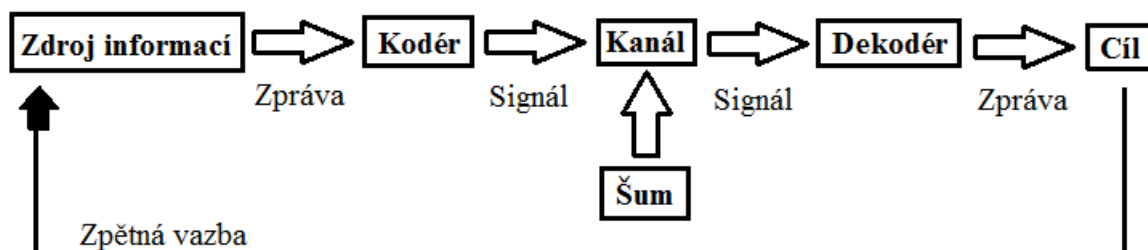
Obrázek č. 2 Aristotelův model komunikace

Dalším z nich je Lasswelův model komunikace, jenž byl vyvinut americkým politologem a teoretikem komunikace Harold Dwidth Lasswellem v roce 1948. Tehdy jej poprvé představil ve své práci. Tento model je jednoduchý a byl vyvinut pro masovou komunikaci. (6) Jeho výhodou je, že se hodí pro mnoho typů komunikace. Oproti tomu nedostatkem je absence zpětné vazby a nezohlednění šumu. Model se skládá z 5 částí. Části jsou jinak pojmenované, ale první je téměř totožná odesílateli a čtvrtá se shoduje s příjemcem. Mezi nimi jsou ještě dva aspekty. Nejdříve zpráva či sdělení a poté kanál, který říká, jak je zpráva přenášena. Kanálem mohou být například rádiové nebo televizní vlny. Poslední částí je účinek, který popisuje, jaký efekt má tato komunikace na jejího příjemce. Jednotlivé prvky komunikace by se daly chápat také jako různé speciální okruhy vědeckého zájmu a s nimi související analýzy.

Obrázek č. 3 Lasswellův komunikační model

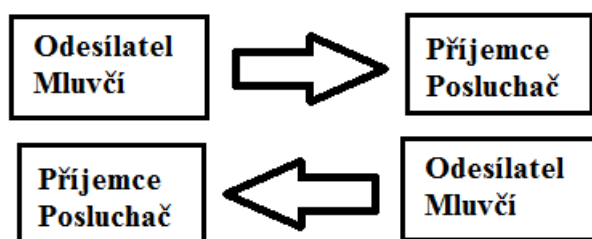
Prvním lineárním modelem, který bere v potaz také nevyhnutelný šum je Shannon-Weaverův model komunikace. Model byl publikován v roce 1948 v práci A Mathematical Theory of Communication. V této práci také poprvé definoval pojem informace. (7) Jelikož Shannon byl americkým matematikem, tak i tento model je více technologický než ostatní lineární modely. Model byl velkým přínosem do teorie informace, a proto je často označován za model informační teorie. Claude Shannon a Warren Weaver model založili na jednoduchosti, ale nezohlednili možnost průběh komunikace i v čase. Také tu není zohledněn obsah zprávy. V modelu se však začíná objevovat zpětná vazba.

Obrázek č. 4 Shannon-Weaverův komunikační model

2.4.2 Interakční model komunikace

Jelikož lineární model nepostačoval, proto byl zaveden model interakční. Pro tuto skupinu modelů je společné, že mluvčí a posluchač se vždy mění. V každém okamžiku má každý pouze jednu funkci. Tento typ fungování by se dal přirovnat k míčovým hrám jako například tenis. Míček představuje informaci/zprávu, kterou odehraje odesílatel/mluvčí. Přijme ji přijímač a po jejím odehrání na druhou stranu se stává odesílatelem. Původní odesílatel se stane příjemcem/posluchačem. Tento model je často používán pro oblast počítačů, webu a podobně. Principem je, že v daný okamžik může komunikace probíhat jen jedním směrem. (8)

Obrázek č. 5 Interakční model komunikace

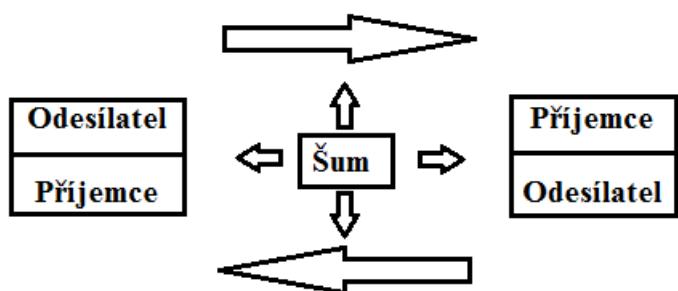
2.4.3 Transakční model

Jedná se o schéma, které nejvíce odpovídá skutečnosti, jelikož všichni účastníci jsou zároveň odesílateli i příjemci. V reálné situaci to neznamená, že oba musejí mluvit zároveň. Příjemce dělá určitá gesta a mimiku, prostřednictvím které odesílá signály k ostatním účastníkům komunikace, kteří je přijímají. V takových to případech, kdy odesílatel je současně příjemce, se pro zjednodušení osoba označuje za komunikátora. Model slouží převážně k popisu interpersonální komunikace. Vzhledem k tomu, jak vypadá, se často nazývá kruhovým modelem. Komunikátoři jsou v tomto modelu na sebe závislí, a proto transakční komunikace probíhá pouze, pokud se ji aktivně účastní obě strany.

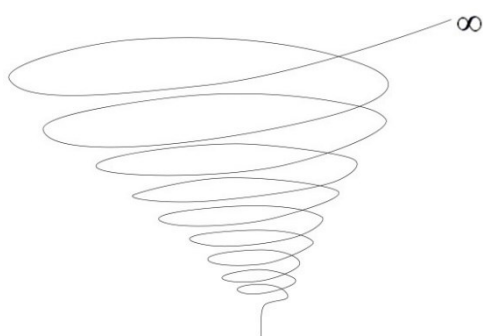
Obrázek č. 6 Transakční model komunikace

Jelikož jednoduchý transakční model neznázorňuje šum, tak byl zaveden rozšířený transakční model. Ten zachovává vše z transakčního modelu, a navíc přidá působení šumu.

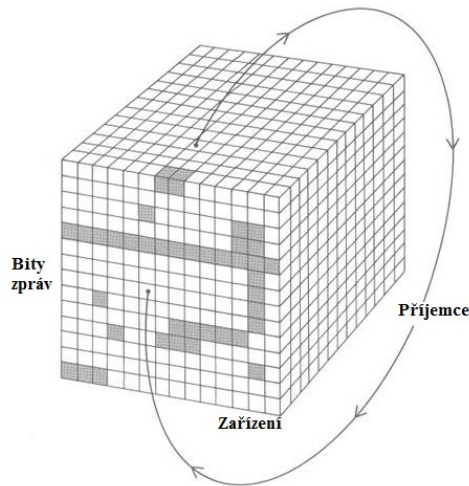
Obrázek č. 7 Rozšířený transakční model (9)

V roce 1967 byl vyvinut helikální model inspirovaný spirálou. Jedná se o trojrozměrný model, kdy křivka připomíná tvar kužele. Frank Dance ve svém modelu bere na zřetel čas. Přičemž komunikace na počátku života je vnímána jako omezená a je inspirována užší částí křivky. Schopnost komunikace se během let rozvíjí, což je reprezentováno rozšiřující se křivkou. Tento model vystupuje z řady, jelikož nelze rozlišit jednotlivé články komunikace. Komunikace nemusí být kontinuální, ale může dojít k jejímu přerušení. Také nemusí mít rostoucí tendenci. Jedná se o velmi abstraktní model, který někteří označují až za příliš jednoduchý.

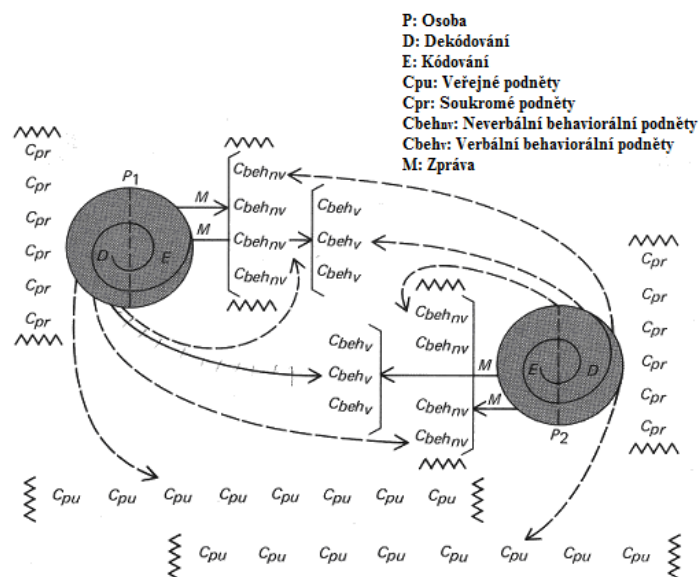
Obrázek č. 8 Helikální model (10)

Beckerův mozaikový model komunikace navrhl v roce 1968 Sam Becker. Model je reprezentován jako trojrozměrný model krychle obsahujícího malé krychličky. Jednotlivé krychle/buňky reprezentují jednotlivé zprávy, přičemž prázdné buňky reprezentují nedostupné zprávy a tmavé buňky zprávy dostupné. Podobné zprávy tu jsou znázorněny jako svislé buňky. Model ukazuje složitost mezilidské komunikace, její dynamičnost a rozlišnost.

Obrázek č. 9 Beckerův komunikační model (11)

Další z transakčních modelů vytvořil Američan Dean C. Barlund v roce 1970. Model byl výstupem jeho dlouholeté praxe v oblasti komunikace. Autor říká, že existují 3 druhy podnětů: veřejné, soukromé a behaviorální. Veřejné podněty (v nákrese C_{pu}) jsou chápány jako veškeré podněty přicházející zvenčí. Soukromé podněty (C_{pr}) vycházejí z dané osoby, jsou to její smysly a pocity. Behaviorální podněty (C_{behv}/C_{behnv}) jsou podněty vycházející z chování jednotlivých osob. Dále v nákrese můžeme u podnětů nalézt křivky, které představují, že daných podnětů je nekonečně mnoho.

Obrázek č. 10 Barlundův model komunikace (12)

2.5 Rozdělení komunikace

Komunikace je velmi široký pojem, a proto pro přehlednost je dobré zavést nějaké její dělení. Jelikož je to tak obsáhlá oblast, tak ji můžeme dělit na základě více různých faktorů. Některá rozdělení jsou častější, jiná se používají méně.

2.5.1 Rozdělení podle počtu účastníků

Prvním dělením, které si uvedeme, bude rozdělení podle počtu účastníků komunikace. Komunikace může probíhat mezi více lidmi, ale také za komunikaci považujeme dialogy uvnitř sebe. Jsou to vlastně vnitřní pochody, kdy si klademe otázky, ale zároveň si na ně sami odpovídáme.

Dělení podle počtu účastníků, rozděluje komunikaci na:

- Intrapersonální
- Interpersonální
- Masovou (4)

Komunikaci, které se účastní pouze jeden člověk, nazýváme komunikací intrapersonální. Komunikace probíhající mezi dvěma a více lidmi nazveme komunikací interpersonální. Posledním typem je komunikace masová. Zde máme velké množství posluchačů, ale pouze jednoho odesílatele. Což je hlavním rozdílem mezi komunikací masovou a intrapersonální. Za masovou komunikaci považujeme převážně sdělování informací pomocí masových médií jako například rádia, televize, rozhlasu, internetu a mnoho dalších.

2.5.2 Rozdělení podle dorozumívacích prostředků

Jak již jsme si na začátku práce uvedli, tak ne vždy byla k dorozumívání používána řeč. Dříve to byly například jen posunky. Není tomu ale tak, že by se gesta nyní nepoužívala. Většinou fungují jako doplnění mluveného projevu. Toto dělení se občas nazývá dělením podle použitého komunikačního kanálu.

Dělení:

- Verbální
- Neverbální (nonverbální) (4)

Z verbální komunikaci považujeme komunikaci, které probíhá na základě jazyka a řeči. V širším pojetí se do verbální komunikace nezahrnuje pouze mluvené slovo, ale také písemný projev. Oproti tomu neverbální komunikace se vyznačuje dorozumíváním beze slov. Dorozumívacím prostředkem jsou gesta, která mají svůj význam, ale například také mimika.

2.5.3 Rozděleností podle míry formálnosti

Dalším důležitým rozdělením je dělení podle formálnosti. Použitá míra formálnosti záleží na dané situaci. Při neformálních příležitostech, jako rozhovor se spolužáky nebo rodinou, můžeme použít neformální způsob komunikace. Při něm můžeme volit jinou slovní zásobu i jiné slovní obraty. Můžeme si dovolit mluvit rychleji i šířit například ne zcela ověřené informace.

Dělení:

- Formální
- Neformální (4)

Formální komunikace se používá pro formální příležitosti. Formální komunikaci mezi sebou vedou často osoby, které nemají stejné postavení, například podřízený s nadřízeným. Velmi často se s formální komunikací setkáme při tiskových zprávách a sdělení. Sdělují informace o organizaci lidem, kteří v ní nejsou zainteresovaní. Na půdě školy se s formální komunikací setkáme při komunikaci učitele-ředitel, student-učitel, ale také při sdělování informací veřejnosti. Formální komunikace nemusí být jen na mluvené úrovni, setkáváme se i s formálními žádostmi, rozhodnutími či zprávami.

Za neformální komunikaci považujeme komunikace s uvolněnějšími pravidla. Obvykle k ní dochází mezi lidmi, kteří k sobě mají bližší vztah. Za příklad nám mohou být spolužáci ve třídě či učitelé sdílejí kabinet.

2.5.4 Rozdělení podle postavení komunikátorů

Komunikace mezi sobě rovnými probíhá zcela jinak než komunikace mezi lidmi na jiné společenské úrovni. Proto zavádíme následující dělení.

Dělení:

- Horizontální
- Vertikální (4)
- Diagonální

Horizontální komunikace probíhá mezi lidmi na stejné úrovni. Ve škole horizontální komunikace probíhá mezi spolužáky nebo učiteli. Oproti tomu vertikální probíhá mezi lidmi s různým postavením například mezi studentem a učitelem, ale také mezi ředitelem a učitelem. Velmi často se tento typ komunikace dále dělí na sestupnou a vzestupnou. Za sestupnou považujeme komunikace od nadřízeného směrem k podřízeným. K předávání zprávy může docházet přes více úrovní. Příkladem může být nařízení od ředitele, které se přes třídní učitele dostává k žákům. Oproti tomu vzestupná komunikace má přesně opačný směr. Jde o šíření informací od podřízených k nadřízenému. Může se jednat například o stížnosti studentů směrem k řediteli, ať už přímo či přes učitele.

Oba tyto druhy komunikace předpokládaly nějakou hierarchii v organizaci a probíhaly v jedné celistvé organizaci. Oproti tomu diagonální komunikace probíhá například mezi příslušníky různých útvarů nehladě na jejich postavení. Jedná se o komunikaci, která umožňuje rychlejší šíření informací napříč odděleními. V prostředí jedné školy se s tímto typem komunikace moc neseťkáme, protože prostředí školy je tvořeno přímou hierarchií - jednou linií.

2.5.5 Rozdělení podle vzdálenosti komunikátorů

Jak jsme si již řekli, tak v dřívějších dobách probíhala komunikace jen tvář v tvář. Později se vzdálenosti, na které jsme schopni sdílet informace prodlužovali, a s tím souvisí následující dělení.

Dělení:

- Přímá
- Nepřímá (zprostředkovaná) (4)

Přímou komunikaci nazýváme tu, která probíhá osobně z očí do očí. V dnešní době se čím dál více rozvíjí komunikace nepřímá. Zprostředkovanou komunikací rozumíme dorozumívání se pomocí technických prostředků. Umožňuje nám to komunikaci na velké vzdálenosti ať už v reálném čase nebo se zpožděním.

2.6 Prostředky pro komunikaci

Prostředků pro komunikaci existuje celá řada. V následujících bodech se podíváme na technické prostředky, které se používají pro komunikaci. Každý z následujících prostředků má své výhody i nevýhody. Zaměříme se prostředky využitelné v rámci komunikace na škole, ať už mezi učiteli, studenty, či učitel-student.

2.6.1 Osobní rozhovor

Jedná se o konverzaci, která probíhá tzv. „tváří v tvář“. Při osobním rozhovoru jsou zapojeny všechny smysly člověka a dochází tudíž k použití všech dostupných komunikačních kanálů. Zapojení všech smyslů je velmi důležité pro správné pochopení předávaných informací. Sluchem člověk rozpoznává nejen slova, ale důležitý je i tón, kterým to komunikátor vysloví. Špatně zvoleným tónem může zpráva vyznít jinak, než mluvčí zamýšlel. Pomocí sluchu člověk dokáže rozeznat i mluvčího.

Dalším důležitým smyslem je zrak. Pomocí něho jsme schopni vnímat veškerou neverbální komunikaci. Podstatná jsou gesta i mimika mluvčího. Zapojeny jsou i další smysly, i když už ne tak značnou mírou.

V rámci školy je rozhovor jedním z nejčastějších prostředků pro předávání informací. Hojně využíván je hlavně proto, že si mluvčí ihned může ověřit správné doručení a pochopení zprávy. Rozhovor může být náhodný, kdy dojde k náhodnému navázání konverzace, většinou díky nějakému podnětu nebo může být rozhovor předem domluvený. Za náhodný považujeme většinu konverzace na škole ať už mezi studenty či učiteli. Za domluvený rozhovor se považuje komunikace, která je předem domluvená a většinou je předem známo i téma diskuze. V prostředí školy lze za domluvené rozhovory považovat domluvené konzultace s učiteli či většina schůzek na přání ředitele školy. Rozhovor můžeme dále dělit na formální a neformální. Za formální rozhovory jsou považovány například pohovory a za neformální hlavně debaty mezi studenty.

Rozhovor může probíhat mezi dvěma lidmi, ale také mezi skupinou lidí. Když jsou do diskuze zapojeni pouze dva lidé, je jednodušší debatu udržet správným směrem. Oproti tomu, pokud rozhovor probíhá mezi velkou skupinou lidí, jako jsou například porady, není to již tak jednoduché. V takových případech je důležité mít osobu, která se bude snažit debatu nějakým způsobem řídit. Důležité je, aby lidé nemluvili jeden přes druhého, protože v tu chvíli by debata neměla vůbec smysl. Člověku, který diskuzi řídí, se říká moderátor. V rámci porad se moderátorem velmi často stává osoba, která je výše postavená, převážně ředitel, či jeho zástupce. Pokud se jedná o debatu mezi studenty v rámci vyučovacích hodin, tak moderátorem je daný vyučující.

Nevýhodou osobního rozhovoru je, že si člověk nemůže zprávu zpětně přehrát a je odkázán jen na to co zaznamenal v reálném čase. Proto většina lidí při rozhovorech přivítá možnost si dělat písemný záznam rozhovoru. Většinou se využívají hlavně záznamy z porad. Někdy se nemusí jednat o přesný zápis slov. Například pokud učitel oznámí žákovi, že dostal určitou známku, tak dané sdělení doplní o zápis do žákovské knížky. Pokud chceme opravdu přesně zaznamenat daný rozhovor, použijeme zvukové nahrávky. Těch využívají převážně novináři při interview.

2.6.2 Dopisy, oběžníky

Papírové prostředky pro komunikaci jsou stále hojně používány. Může se jednat o formální i neformální komunikaci. Formální komunikace probíhá pomocí úředních dopisů. Na půdě školy se může jednat o dopisy o přijetí ke studiu nebo naopak o vyloučení či různé žádosti apod. Neformální papírovou komunikaci mohou představovat oběžníky, které se často používaly pro sdělení informace více třídám při poruše či absence rozhlasu. Dále také vzkazy, zápisy v třídní knize nebo žákovská knížka. Dalším častým prostředkem mohou být školní nástěnky a vývěsky, které mohou předávat formální informace například pro rodiče. Neformálními informacemi mohou být nástěnky ve třídách tvořené žáky.

Nevýhodou je doba potřebná pro předání informace. V případě oběžníků v rámci školy to mohou být minuty až hodiny, v případě dopisů i dny. Výhodou je možnost ověření původu informace. K ověření se používají nejen podpisy, ale často jsou lidé schopni rozeznat i různé druhy písma. Papírová komunikace se v dnešní době používá převážně pro sdělení formálních informací, které často musejí být písemné.

2.6.3 Rozhlas

Rozhlas se používá jak ve školách, tak i v celých vesnicích a městech. Je to způsob pro rychlé předání informace velkému počtu posluchačů. I proto se rozhlas používá pro informování studentů či občanů při blížících se katastrofách. Ve škole se používá nejen k vyhlášení evakuace školy, ale také pro jiná sdělení určená všem studentům. Nevýhodou tohoto prostředku je velký prostor pro zkreslení signálu a působení šumu. Další negativem je, že mluvčí nemůže pozorovat reakce posluchačů. Jedná se tudíž o jednosměrný prostředek komunikace s možností použití pouze omezenému množství osob.

2.6.4 Telefon

V dřívějších dobách, kdy existovali pouze pevné linky, byl tento typ komunikace určitým způsobem omezený. Dala se sice komunikovat na velké vzdálenosti, ale podmínkou bylo, že posluchač byl přítomen u aparátu. Další podmínkou je, že musíme znát telefonní číslo osoby, které chceme zprávu předat.

V dnešní době mobilních telefonů je tento prostředek komunikace stále na vzestupu. Jeho nespornou výhodou je přenosnost, a tudíž možnost zastihnout danou osobu kdykoli a kdekoli. Již se nejedná pouze o předávání informací pomocí rozhovoru, ale také je možné posílání SMS zpráv. Chytré telefony mají možnost připojení k internetu, a proto mohou být vhodným zařízením i pro posílání e-mailů. Dalšími možnostmi jsou konferenční videohovory. Mnoho lidí používá telefon i k připojení na sociální síť a přispívání do diskuzí. Pro naše účely budeme

za telefonní služby považovat pouze telefonní hovory a posílání SMS zpráv. Zbylé věci budeme zařazovat do jiných kategorií.

2.6.5 Email

Častým prostředkem komunikace využívající internet je e-mail. Jedná se o elektronickou poštu, přes kterou je možné posílat nejen zprávy, ale i různé přílohy (obrázky, dokumenty) do určité velikosti. Výhodou elektronické pošty je délka zprávy, kterou lze poslat. Nevýhodou může být pozdní odezva od příjemce. Dalším mínusem elektronické pošty jsou nevyžádané zprávy.

2.6.6 Sociální síť

V dnešní době jsou počítačové sítě velmi oblíbeným způsobem komunikace. Využívají je převážně mladší generace, které si bez nich mnohokrát nedokáží život ani představit. Sociálních sítí existuje v dnešní době velká řada a stále jich přibývá. Některé jsou úspěšné, jiné méně. Jedno mají však společné. Snaží se sdružovat lidi přes internet. Může jít o sdružení lidí se stejnými zálibami či za účelem pořádání nějakého setkání či jiné akce. Většina sociálních sítí nutí uživatele k založení profilu a snaží se o něm získat co nejvíce informací. Ty pak může využívat například i k návrhům pro něj relevantních stránek, osob nebo událostí.

Výhodou je komunikace na velké vzdálenosti s obrovským množstvím různých lidí. Ovšem velkou nevýhodou je, že si nikdy nemůžete být jisti, kdo je na druhé straně. Sociální sítě dávají lidem možnost být kýmkoli. Přes sociální sítě jsou často vedeny i útoky na mladistvé a může přes ně docházet i ke kyberšikaně. Proto některé sociální sítě umožňují založení osobního profilu až od určité věkové hranice.

2.6.7 Školní informační systémy

Jedná se o školní informační systémy, které evidují informace o žácích, učitelích, prospěchu, chování, docházky a další. Jedná se o komplexní systémy, které mohou také sloužit pro komunikaci. Se systémem se často setkávají již uchazeči, kteří přes školu online podávají přihlášky ke studiu. Zde mají možnost dozvědět se rozhodnutí o přijetí/nepřijetí. Velmi často jsou přes dané systémy sdělovány například změny v rozvrhu. Problémem není ani poslat hromadnou zprávu všem studentům dané třídy. Studenti nebo rodiče mohou tímto způsobem poslat i zprávu vyučujícímu. Jedná se o velmi využívaný sdělovací prostředek pro sdělování informací od kantorů rodičům. Rodiče zde mohou sledovat průběh studia svého potomka. Takovými systémy jsou například Bakaláři nebo Škola online. Tyto systémy slouží nejen pro sdílení informací mezi učiteli a studenty, ale často také mezi učiteli a rodiči.

2.6.8 Learning Management System

Jedná se o systémy pro řízení výuky. Oproti předchozím systémům je tento používán převážně pro sdílení informací mezi učitelem a žákem. Mezi tyto systémy patří například Moodle, Google Classroom, nebo Microsoft Teams.

Moodle je otevřeným softwarovým balíčkem, který se používá pro tvorbu elektronických kurzů. Na školách je velmi rozšířený pro své široké možnosti. Učitel může vytvořit elektronický kurz, do kterého se mohou jeho žáci přihlásit. Tam mohou mít nasdíleny například materiály

ke studiu, ať už to jsou soubory nebo html odkazy. Lze zde vytvářet i cvičení a úkoly pro žáky, kteří je prostřednictvím systému odevzdají a učitel je zde pak i ohodnotí. Moodle nabízí také možnost přehledu jednotlivých známek daného žáka v daném kurzu. Další možností je i posílání hromadných zpráv studentům jednotlivých kurzů. V neposlední řadě se v Moodle kurzu dají psát i testy, které systém pak sám vyhodnotí. Toto je velkým ulehčením práce vyučujícího.

Na podobném principu se používá i Google Worksapce (dříve G-Suite). Jedná se o balíček od společnosti Google. Všichni žáci a učitelé mají velmi často založeny školní emaily s jednotnou školní doménou. Učitel poté založí kurz v prostředí Google Classroom, kam všechny žáky pozve. Zde již žákům může nahrávat materiály různých formátů a zadávat úkoly. Podobně jako u Moodlu, zde žáci úkoly odevzdávají a vidí své hodnocení. Stejně tak se zde dají vytvářet testy v Google Forms. Součástí balíčku je i Google Meet, který slouží pro videokonference.

Dalším podobným systémem je Microsoft Teams. Jak již název napovídá, jedná se o systém společnosti Microsoft. Jednotlivé funkce jsou obdobné jako u předchozích systémů.

2.6.9 Intranet

Intranet je počítačovou sítí využívající běžných internetových protokolů (TCP/IP, HTTP, atd.). Nejedná se o veřejnou, ale privátní část. Jedná se o vnitřní strukturu počítačů v jednotlivých firmách či školách. Do intranetu může přistupovat pouze omezená skupina uživatelů, kteří k tomu mají práva. Intranet je často používán ve firmách i školách. Je vhodný pro sdílení dat mezi jednotlivými uživateli, a proto je často využíván pro vytváření kolektivních projektů. Uživatelé mají možnost provádět změny, které jsou hned zobrazeny ostatním uživatelům intranetu. Přes intranet je možné k informacím o organizaci přistupovat pomocí webových prohlížečů. Často se intranet používá i jako nástěnka, kde jsou dostupné aktuální informace. Intranet může sloužit i jako nástroj pro komunikace v rámci organizace. (13)

2.6.10 Sdílená data

Velmi spolehlivým prostředkem pro šíření informací jsou sdílená data. Může se jednat například o síťové disky, které jsou sice dražší variantou při jejich pořízování. Při dlouhodobém provozu se počáteční investice vyplatí, jelikož následné náklady na provoz jsou nízké. Další alternativou mohou být různá webová úložiště. Při krátkodobém použití je vhodné je zvážit, ale při dlouhodobém používání se nevyplatí, jelikož se za tyto služby pravidelně platí poplatky jejich sprostředkovateli.

Výhodou sdílených dat je možnost sdílení různých typů dat. Sdílet se mohou nejen textové soubory, kterými mohou být například zápisy z porad, ale mohou se sdílet i studijní materiály. Sdílená data jsou v dnešní době hojně používaná při práci na skupinových projektech. K materiálům má přístup více studentů, kteří ihned vidí změny provedené ostatními spolužáky. Velmi důležité je vhodné nastavení práv pro jednotlivé uživatele. Pokud všem necháme právo k přístupu i úpravě dat. Může se stát, že někdo záměrně materiály pozmění či odstraní. Proto při skupinových projektech je zaručený přístup jen dané skupiny uživatelů, která se na projektu podílí. V případě sdílení materiálů od učitele k žákům je vhodné žákům umožnit zobrazení materiálů, ale odebrat jim možnost upravení materiálu.

V případě správného nastavení práv se jedná o velmi spolehlivý způsob sdílení dat se spolehlivým způsobem jejich uchování a možností zpětného náhledu a použití dat.

2.6.11 Webové stránky

Webové stránky jsou v dnešní době používány skoro každou školní organizací. Školy je používají pro šíření informací nejen veřejnosti, ale i svým zaměstnancům a studentům. Webové stránky mají většinou reprezentativní charakter, kde se dozvíme všechny potřebné informace o dané organizaci. Důležitá je přehlednost stránek a celková uživatelská přívětivost. Mnoho škol na svých stránkách má odkazy na přihlašování obědů či přihlášení do systémů s prospěchem.

Oproti sdíleným datům má většinou možnost úpravy webových stránek omezený počet osob. Často se jedná o správce, který se o stránky stará. Na něho se obrazejí ostatní pracovníci, kteří tam chtějí dát určité informace. Nahrávat informace a jinak upravovat webové stránky mohou přes správce pouze učitelé, studentům je přístup povolen jen k nahlížení. Některé webové stránky mají možnost přihlášení pro studenty, kdy se studentům po přihlášení zobrazí informace týkající se přímo jich. Jedná se o informace, které škola nechce dát k dispozici širé veřejnosti.

2.7 Porovnání

V dnešní době existuje mnoho prostředků pro komunikaci. Nejdůležitější z nich jsme si popsali výše. Pro lepší zorientování se si zavedeme porovnání podle různých důležitých kritérií.

2.7.1 Podle možnosti zachování obsahu a významu dat

Velmi důležitým aspektem je šíření nepozměněných informací. V tomto ohledu je velmi dobrým prostředkem osobní rozhovor. Zde dochází nejen k verbální, ale i neverbální komunikaci, na kterou můžeme hned reagovat a případná nedorozumění neprodleně vysvětlit. Z tohoto hlediska je vhodná i internetová komunikace pomocí emailu či webových stránek.

Naopak velké riziko ztráty dat nese papírová komunikace. Je zde obrovské riziko ztráty či poškození předávaných informací.

2.7.2 Podle rychlosti

Pokud potřebujeme informace sdělit co nejrychleji, budeme volit prostředky komunikace zajišťující rychlé předání informace. Ve školách je důležité rychlé předání informace velkému množství osob převážně při krizových situacích. V takových případech se ve většině případů používá školní rozhlas, který umožňuje masivní šíření informace bezprostředně všem příjemcům. Pokud nám jde o rychlé sdělení informace jedné osobě, je vhodné využít osobní rozhovor. Ten volíme ve chvílích, kdy příjemce je na blízku odesílateli. Naopak pro rychlou komunikaci na větší vzdálenosti použijeme telefon. Při telefonním hovoru se jedná o komunikaci v reálném čase.

2.7.3 Podle možnosti zálohování

Dalším důležitým hlediskem pro porovnání je možnost zálohování přenášených informací, a tudíž možnost se k informacím zpětně vracet. V této oblasti má největší slabiny právě osobní rozhovor. Pokud neuvažujeme nahrávání rozhovoru na diktafon či jiné zařízení, jedná se o komunikaci, jejíž informace jsou zaznamenány pouze v mozku odesílatele a příjemce. Díky nemožnosti zpětné kontroly dat dochází i k mnoha nedorozuměním a zbytečným dohadům ohledně toho, co kdo řekl. Podobný problém je i při telefonním hovoru. Tuto nevýhodu se již v dnešní době podařilo odstranit některým společnostem. Člověka dopředu upozorní, že jejich hovor je monitorován. Tudíž pak existuje zvukový záznam hovoru, který si může společnost kdykoli přehrát. Dalším prostředkem postrádajícím možnost zálohování je školní rozhlas.

Oproti tomu ostatní výše zmiňované prostředky pro komunikaci umožňují nějaký způsob zálohy dat. Nejsnadnější zálohování dat je pomocí sdílených disků, které k tomu jsou i primárně určeny. Lze tak sdílet a uchovávat velké objemy dat.

2.7.4 Podle dostupnosti

Nejdostupnějším prostředkem komunikace je osobní rozhovor. Jedná se o způsob komunikace, pro který nejsou nutné žádné další prostředky. Proto se jedná o nejlevnější variantu, která je dostupná všem. Dalším velmi dostupným prostředkem komunikace jsou oběžníky na školách, kdy stačí pouhý papír a tužka. O něco málo dražší formou jsou dopisy, ale i tak se jedná o jednu z nejlevnějších možností.

Pro ostatní způsoby komunikace již potřebujeme nějaké zařízení. Při používání rozhlasu potřebujeme mít rozhlas ve všech třídách i na chodbách školy a jeho pořízení něco stojí. Sice má nějaké pořizovací náklady, ale pozdější komunikace je již bezplatná. Zařízení je nutné pořídit i při telefonních hovorech a posílání sms, kdy se jedná o pořízení pevného či v dnešní době spíše mobilního telefonu. Podobně je to i u ostatních způsobů komunikace, kde jsou většinou vyšší pořizovací náklady. Do pořizovacích nákladů zahrnujeme i zařízení pro zobrazení daných informací.

2.7.5 Podle možnosti zpětné vazby

Velmi důležitým aspektem v některých případech může být i rychlost a přesnost zpětné vazby. Nejrychlejší zpětnou vazbu máme při osobním hovoru. Neprodleně si můžeme ověřit, zda posluchač informaci pochopil, popřípadě jaká je jeho reakce. Možnost zpětné vazby nám nabízí například i email, kde jde zažádat o potvrzení přečtení emailu. Naopak znemožnění jakékoli zpětné vazby je u školního rozhlasu či při používání webových stránek.

3 Vlastní výzkum

3.1 Vymezení cíle a výzkumných otázek

Vlastní výzkum měl vymezeny následující cíle:

1. zjistit do jaké míry jsou používány informační technologie na komunikaci v rámci školy,
2. zjistit, zda se liší prostředky pro komunikaci v horizontální a vertikální komunikaci.

Vzhledem k masivnímu používání informačních technologií je pravděpodobné, že informační technologie ovlivňují i komunikaci v rámci školy. Cílem této práce je zjistit do jaké míry jsou zahrnuty jednotlivé informační prostředky v komunikaci v rámci školy. Dalším zkoumaným hlediskem je, zda se liší použitý druh prostředku pro komunikace v horizontální a vertikální komunikaci. Celý výzkum bude zaměřen nejen na pohled učitelů, ale bude zahrnut i pohled žáků druhých stupňů základních škol.

Pro zúžení jednotlivých cílů byly stanoveny následující hypotézy:

1. Informační technologie každodenně významně ovlivňují komunikaci v rámci školy.
2. Pro komunikaci mezi lidmi na stejné úrovni (mezi žáky, mezi učiteli), jsou používány jiné prostředky, než pro komunikaci žák - učitel.

První hypotéza plyne z masivního rozšíření informačních technologií, tudíž je pravděpodobné, že ovlivňují i každodenní komunikaci v rámci školy. Druhá hypotéza byla stanovena na základě podnětu z okolí. Všichni okolo tvrdí, že mladí lidé komunikují pouze přes sociální sítě a tudíž by se měli prostředky volené pro horizontální a vertikální komunikaci odlišovat.

3.2 Charakteristika a popis vybraných škol

Pro provedení výzkumu byly vybrány základní školy v Pardubickém kraji. Obě základní školy jsou umístěny v menších městech. Obě školy navštěvují žáci z daného města, ale i přilehlých spádových oblastí.

První vybranou školou byla Základní škola Sezemice, okres Pardubice. Jedná se o základní školu situovanou v centru města Sezemice s přibližně 4000 obyvateli. Zřizovatelem školy je Město Sezemice. Škola má maximální kapacitu 500 žáků. V současnosti školu navštěvuje 481 žáků rozdělených do 19 tříd. O jejich vzdělávání se stará 33 učitelů a 3 asistentky pedagoga. Ve vedení školy je ředitel Mgr. Jiří Březina a zástupkyně ředitele Mgr. Zuzana Brandová.

Druhou vybranou školou je Základní škola Dašice, okres Pardubice. Jedná se o základní školu situovanou v centru města Dašice s přibližně 2500 obyvateli. Zřizovatelem školy je Město Dašice. Škola má maximální kapacitu 320 žáků. V současnosti školu navštěvuje 279 žáků rozdělených do 15 tříd. O vzdělání se zde stará 24 učitelů, 4 asistentky pedagoga a 1 školní asistent. O vedení školy se stará ředitelka školy Mgr. Lada Morávková a zástupkyně školy Mgr. Jana Štěpánková.

Školy byly vybrány z toho důvodu, že je obě dobře znám, protože jsou situovány poblíž mého bydliště. Dalším důvodem je to, že na jedné z těchto škol pracuji. Obě školy se snaží zapojit do komunikace a výuky informační technologie.

3.3 Metody zkoumání

Zkoumání bylo provedeno pomocí dotazníkového šetření doplněného o rozhovory. Dotazníkové šetření proběhlo mezi učiteli a žáky obou základních škol. Do vyplnění dotazníků byly s ohledem na situaci zahrnuti pouze žáci druhého stupně. Vzhledem k situaci jsme po domluvě s řediteli základních škol využili pouze online dotazník. Distribuován byl učitelům emailem a žákům přes využívané prostředí Google Classroom a Microsoft Teams. Na vyplnění dotazníku měli všichni více než týden času.

Dotazník byl vytvořen v prostředí Google Forms a měl celkem 55 otázek. Dotazník byl logicky uspořádán do 9 sekcí. V první sekci byly obecné informace o respondentovi, následovali sekce s otázkami zvlášť pro učitele a žáky a v poslední sekci byly opět otázky společné pro všechny. Nikdo tedy nevyplňoval všech 55 otázek. Učitelé odpovídali na 44 otázek a žáci pouze na 36 otázek.

Z celkového počtu 55 otázek bylo 27 otázek uzavřených, 13 polo uzavřených a 15 otevřených. Všechny 55 otázek lze rozdělit do několika skupin. Otázky 1-3 jsou zaměřeny na získání informací ohledně zkoumaného souboru studentů. Otázky 4 a 5 se zaměřují na dostupnost informačních technologií a jejich využívání ve škole. Další skupinou jsou otázky zaměřené na získání informací o četnosti používání jednotlivých komunikačních prostředků. Do této skupiny spadají otázky 6-10, 12-16, 19, 21-28, 30-33, 36-39, 41-44, 46, 50, 51. Další kategorií jsou otázky zaměřené na zjištění obsahu a důvodu komunikace. Sem patří otázky 11, 17, 29, 34, 40, 45. Důležitou kategorií jsou i otázky, které se zaměřují na názor respondentů. Tam zařadíme otázky 18, 20, 35, 47-49, 52-55.

Z důvodu zkvalitnění odpovědí byl s několika respondenty z řad učitelů uskutečněn rozhovor. Jelikož nejdříve proběhlo vyplňování dotazníků, tak poté v návaznosti na ně byly pokládány doplňující otázky. Některé sloužily jen pro ujasnění a potvrzení informací z dotazníkového šetření, jiné pro lepší vhled do situace na dané škole.

3.1 Návratnost dotazníků

V ZŠ Sezemice byl dotazník distribuován 33 učitelům a 213 žákům druhého stupně. Učitelům byl dotazník distribuován prostřednictvím pracovních emailů a žákům byl dotazník distribuován prostřednictvím Google Classroom. Pro prostředí Google učebny bylo vybráno proto, že jsou žáci na něj zvyklí z distanční výuky – jsou jim zde nahrávány materiály a zadávány veškeré úkoly. V této škole vyplnilo dotazník 30 učitelů a 198 žáků druhého stupně. Návratnost učitelských dotazníků činí 91%, u žakovských dotazníků byla návratnost 93%. Celková návratnost dotazníků v ZŠ Sezemice byla necelých 93%.

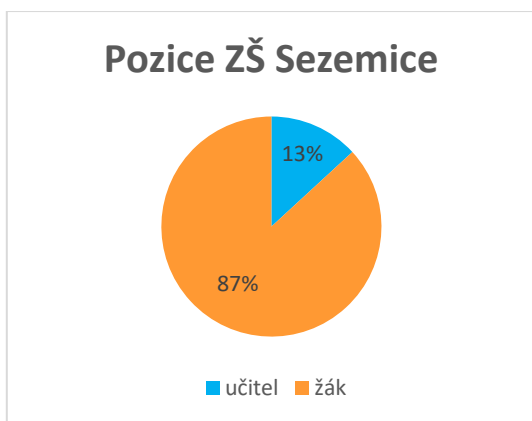
V ZŠ Dašice byl dotazník distribuován 24 učitelům a 108 žákům druhého stupně. Distribuce dotazníků pro učitele byla stejně jako v předchozím případě pomocí emailů. V případě žáků byla opět volena platforma, kterou používají pro distanční výuku. V této škole se jedná o Microsoft Teams. Zde dotazník vyplnilo 21 učitelů a 81 žáků druhého stupně. Návratnost dotazníků vyplněných od učitelů tedy činila necelých 88%. V případě dotazníků určených pro

žáky byla návratnost 75%. Celková návratnost dotazníků byla na zdejší základní škole 77%. Po rozhovoru se zástupcem této školy si nižší návratnost vysvětlují tak, že je zde i několik žáků, které se nedaří zapojit ani do distanční výuky, natož do vyplnění dotazníku. Dalším důvodem by mohlo být to, že se jedná o školu, kde mě přímo neznají.

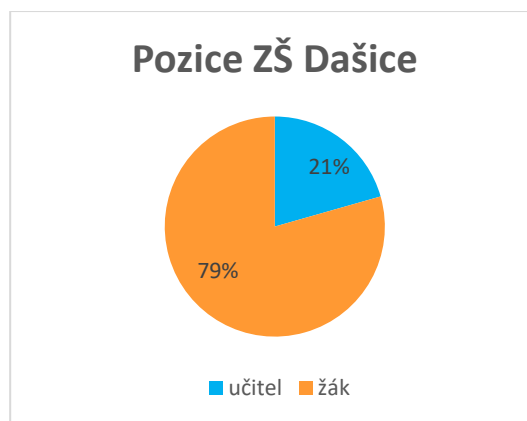
Zde se podíváme na návratnost dotazníků rozdělenou podle toho, komu byl dotazník distribuován. Návratnost učitelských dotazníků byla přibližně 89%. U dotazníků vyplňovaných žáky návratnost činila necelých 87%. Celková návratnost všech dotazníků byla přibližně 87,3%.

3.2 Zkoumaný soubor

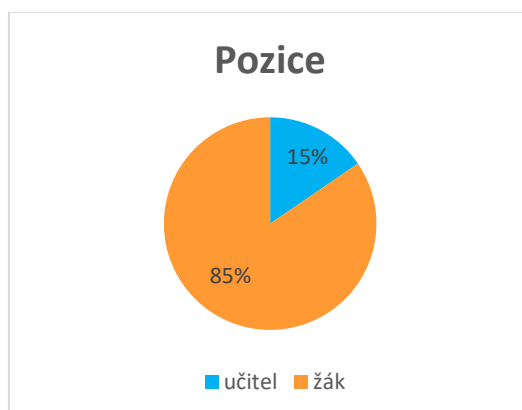
Zkoumaný soubor tvořilo 330 osob. Následující grafy dokumentují složení zkoumaného souboru z hlediska pohlaví, věku a pozice. Pro lepší srovnání budu vždy uvádět vlevo graf vypovídající zjištěným hodnotám v Základní škole Sezemice, vpravo graf pro Základní školu Dašice a následovat bude celkový graf.

Graf č. 1 Složení zkoumaného souboru v ZŠ Sezemice z hlediska pozice

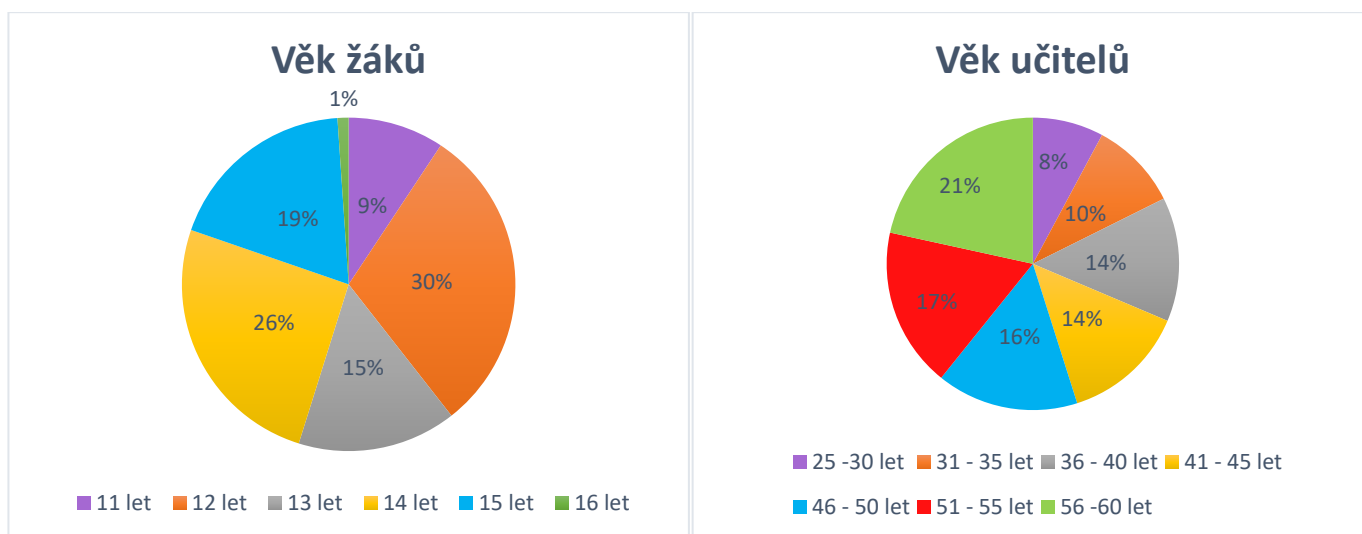
Graf č. 2 Složení zkoumaného souboru v ZŠ Dašice z hlediska pozice

Graf č. 3 Vložení zkoumaného souboru z hlediska pozice

Z výše zobrazených grafů vidíme, že zkoumaný soubor byl v obou případech zkoumaných škol tvořen z většiny žáky. Toto není nijak překvapivé zjištění, když víme, že žáků je ve škole mnohonásobně více než učitelů.

Nyní se podíváme na věkové rozložení respondentů. Pro přehlednost si grafy opět rozdělíme na dva, kdy jeden se bude týkat respondentů z řad učitelů a druhý z řad žáků. Věkové rozpětí bylo v obou školách podobné, a proto uvádím jen hromadné grafy pro učitele a žáky.

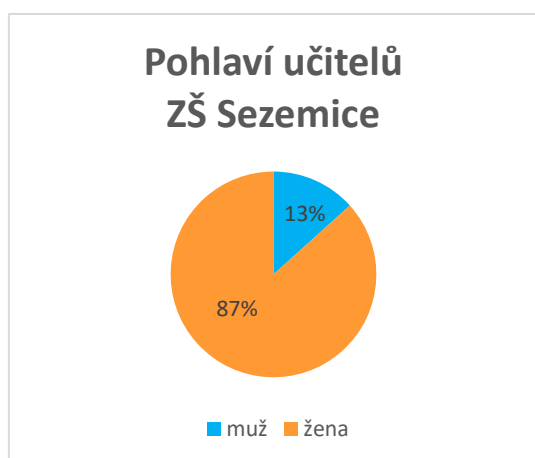

Graf č. 4 Věkové rozložení dotazovaných žáků

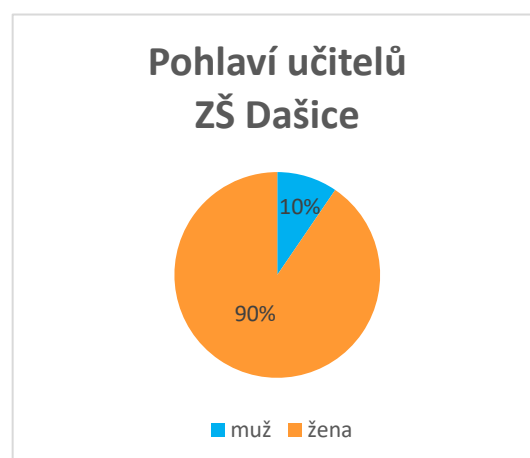
Graf č. 5 Věkové rozložení dotazovaných učitelů

Data získaná od žáků odpovídají dotazované kategorii, kdy respondenty byli pouze žáci druhého stupně základní školy. Ze zjištěných údajů si můžeme vypočítat, že průměrný věk respondentů z řad žáků je přibližně 13 let. Zajímavější je pohled na graf číslo 5, který zobrazuje věk učitelů. Pro přehlednost byly zjištěné údaje rozřazeny do jednotlivých rozpětí. Z grafu můžeme vidět, že 54 % respondentů již dosáhlo věku 45 let. Pro zajímavost byl vypočítán věkový průměr respondentů z řad učitelů, který je necelých 46 let. Toto zjištění koresponduje se zjištěním České školní inspekce uvedené ve výroční zprávě z roku 2019, kde je uveden průměrný věk pedagogů na základních školách, jehož hodnota je 45,7let. Průměrný vysoký věk pedagogů již několik let přetrvává a každým rokem se dokonce i zvyšuje.

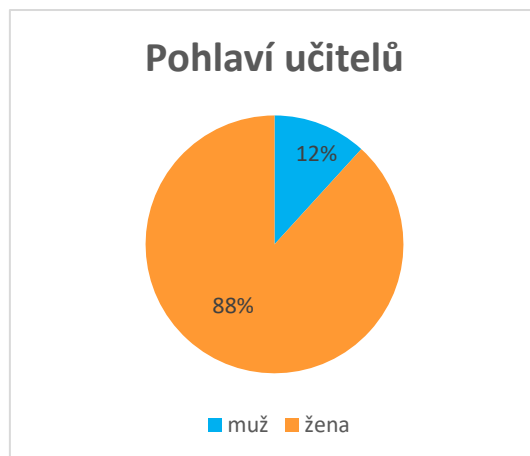
Dále se podíváme na složení zkoumaného souboru z hlediska pohlaví. Pro lepší porovnání uvádím čísla pro žáky a pedagogy zvlášť.

Graf č. 6 Složení zkoumaného souboru učitelů v ZŠ Sezemice z hlediska pohlaví

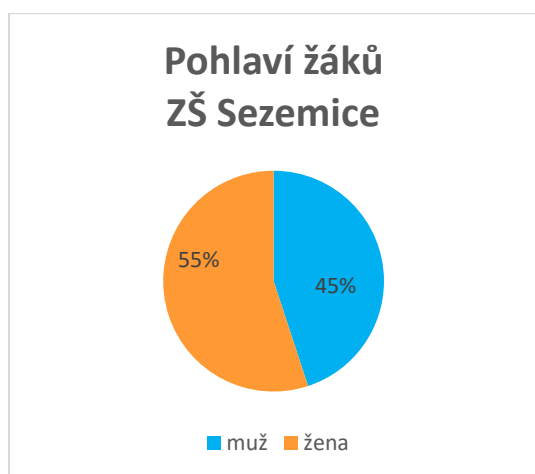

Graf č. 7 Složení zkoumaného souboru učitelů v ZŠ Dašice z hlediska pohlaví

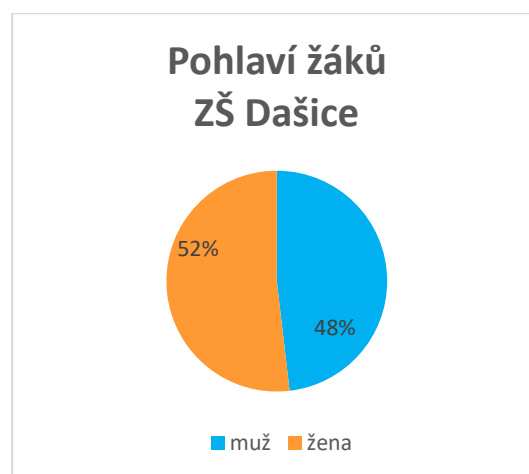

Graf č. 8 Složení zkoumaného souboru učitelů z hlediska pohlaví

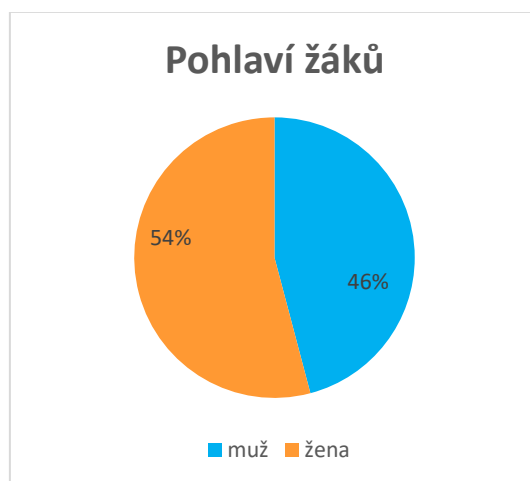
Z výše uvedených grafů plyne, že většinu zkoumaného souboru učitelů tvoří ženy. Toto koresponduje i s rozložením pohlaví v pedagogických sborech obou škol. V Základní škole v Sezemicích je 5 učitelů mužského pohlaví a v Základní škole Dašice jsou dokonce jen 3 zástupci mužského pohlaví. Dále se podobně podíváme na rozdělení žáků.

Graf č. 9 Složení zkoumaného souboru žáků ZŠ Sezemice z hlediska pohlaví

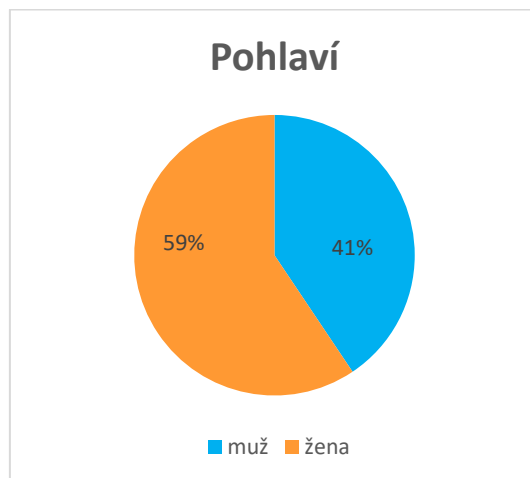

Graf č. 10 Složení zkoumaného souboru žáků ZŠ Dašice z hlediska pohlaví

Graf č. 11 Složení zkoumaného souboru žáků z hlediska pohlaví

Na výše uvedených grafech můžeme vidět, že rozložení pohlaví mezi žáky je na obou školách velmi podobné. V obou školách mírně převažují dívky, ale jedná se o rozdíl pouze v jednotkách osob. Níže se můžeme podívat na rozložení pohlaví v celém zkoumaném souboru.

Graf č. 12 Složení zkoumaného souboru z hlediska pohlaví

Na tomto grafu se můžeme podívat jaké je rozložení pohlaví v rámci celého zkoumaného souboru. Mírné převažování dámského pohlaví je zapříčiněno nejen lehkým přebytkem dívek nad chlapci, ale převahu žen navýšila převaha žen v pedagogických sborech.

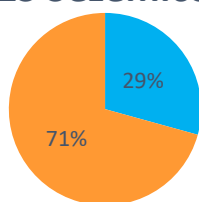
3.3 Výsledky výzkumu

V této části se podíváme na výsledky samotného výzkumu. Rozdělíme si je do různých podkapitol podobně, jako jsme si rozdělili jednotlivé otázky.

3.3.1 Dostupnost

V této části se podíváme na dostupnost jednotlivých prostředků. Do této oblasti zahrnujeme otázky 4 a 5. První z nich byla na možnost využívání školních počítačů, notebooků nebo tabletů i mimo výuku. Všichni učitelé shodně uvedli, že mají ve škole přístup nejen ke školnímu ICT vybavení i mimo výuku, ale že ve škole mají také přístup k internetu i z vlastních zařízení. Tento fakt byl podpořen i rozhovory, kde bylo zjištěno, že obě školy jsou vybaveny zaheslovaným WIFI připojením. Připojení mají možnost využívat všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci obou škol. V následujících grafech tedy uvádím jen odpovědi žáků.

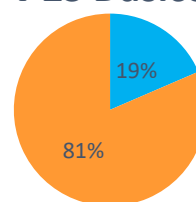
Možnost využití školních počítačů mimo výuku v ZŠ Sezemice

■ ano ■ ne

Graf č. 14 Využití školního ICT zařízení mimo výuku v ZŠ Sezemice

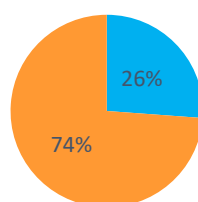
Možnost využití školních počítačů mimo výuku v ZŠ Dašice

■ ano ■ ne

Graf č. 15 Využití školního ICT zařízení mimo výuku v ZŠ Dašice

Možnost využití školních počítačů mimo výuku

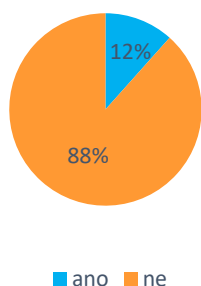
■ ano ■ ne

Graf č. 13 Využití školního ICT vybavení mimo výuku

Z výše uvedených grafů vidíme, že většina žáků uvedla, že mimo výuku nemají přístup k ICT vybavení školy. Tato otázka byla také zahrnuta do následných rozhovorů se zástupci obou škol. Při rozhovorech bylo zjištěno, že v ZŠ Sezemice mohou žáci v případě potřeby pro přípravu do výuky využít počítačů v odborné učebně. Využití těchto počítačů je podmíněno učitelským dohledem. Nově zde zprovoznili i dva počítače na chodbě, které mohou žáci taktéž během volna využívat. Z rozhovoru, také vyplynulo, že žáci tuto možnost využívají jen velmi zřídka. Z odpovědí žáků se dá usuzovat, že o tom možná ani nevědí. V Základní škole v Dašicích je to velmi podobné. Žáci mohou po domluvě taktéž využívat počítače v počítačové učebně. Toto využití je podmíněno nutností pro školní povinnosti.

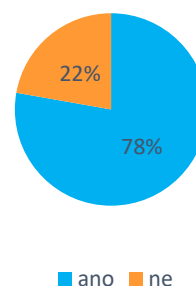
Další otázka směřovala na možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení.

Připojení z vlastního zařízení ZŠ Sezemice

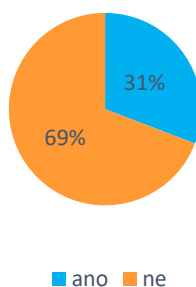
Graf č. 17 Možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení v ZŠ Sezemice

Připojení z vlastního zařízení ZŠ Dašice

Graf č. 18 Možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení v ZŠ Dašice

Možnost připojení z vlastního zařízení

Graf č. 16 Možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení

Na grafech výše můžeme vidět, že možnost připojení k internetu z vlastního zařízení se v jednotlivých školách zcela liší. Z rozhovorů vyplynulo několik možných důvodů. V Základní škole v Sezemicích sice mají pokrytí WIFI pro učitele i žáky, ale z jistých důvodů byla WIFI žákům zaheslována a tudíž k ní aktuálně nemají přístup. Na této základní škole bylo dokonce před několika lety omezeno používání mobilních telefonů. Žáci mohou mobilní telefon použít jen v případě nutnosti a to se souhlasem některého z učitelů. Oproti tomu na Základní škole v Dašicích mají žáci možnost používat své mobilní telefony o přestávkách bez omezení. O velkých přestávkách a volných hodinách jim je k dispozici prostor, kde mají možnost připojení ke školní WIFI.

3.3.2 Horizontální komunikace

První otázky z této oblasti směřovaly na to, jestli respondenti využívají informační technologie pro horizontální komunikaci. Jedna otázka směřovala na využívání technologií v období prezenční a druhá v období distanční výuky. Tato specifikace tam byla zařazena proto, že se předpokládalo, že s nástupem distanční výuky a nemožnosti přímého osobního kontaktu míra využívání technologií ke komunikaci poroste. Všichni respondenti z řad učitelů shodně uvedli, že používají informační technologie ke komunikaci s kolegy v období prezenční i distanční výuky. Odpovědi žáků nejsou již tak jednoznačné, a proto si je shrneme v následujících tabulkách.

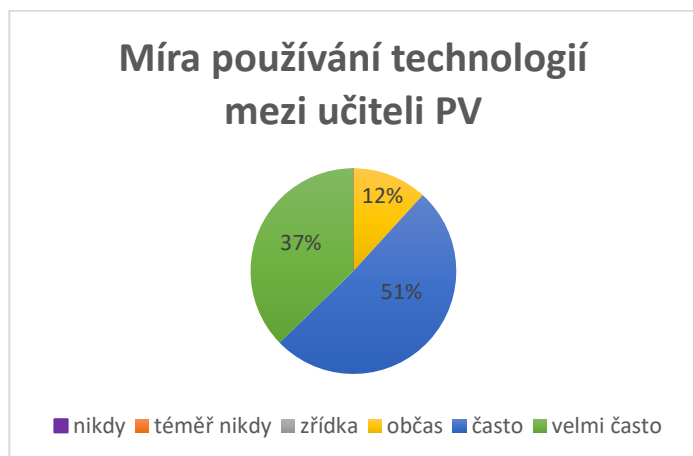
Odpověď	Počet osob	Procenta
Ano	185	66 %
Ne	94	34 %

Tabulka č. 1 Používání informačních technologií při komunikaci mezi žáky v období prezenční výuky

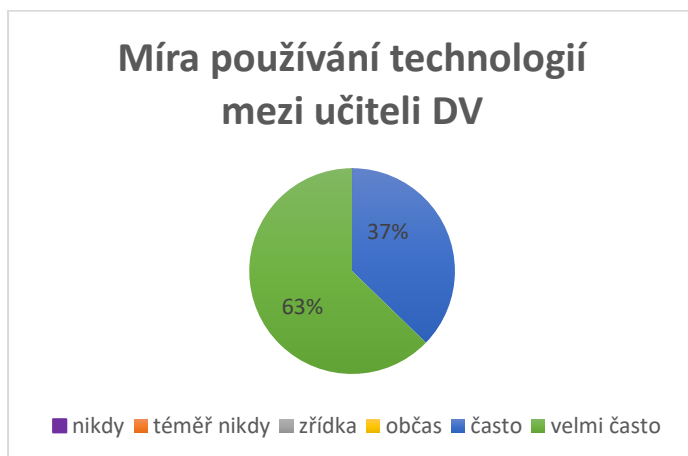
Odpověď	Počet osob	Procenta
Ano	258	92 %
Ne	21	8 %

Tabulka č. 2 Používání informačních technologií při komunikaci mezi žáky v období distanční výuky

Z výše uvedených tabulek plyne, že 66% dotázaných žáků používalo informační technologie ke komunikaci s vrstevníky již během prezenční výuky. V období distanční výuky ještě procento žáků, kteří ke komunikaci používají informační technologie, ještě vzrostlo. Respondenti uvedli, že technologie ke komunikaci během období distanční výuky používá 92% z nich. Další otázkou bylo, jak často tyto technologie používají. Odpovědi si opět shrneme do grafů.

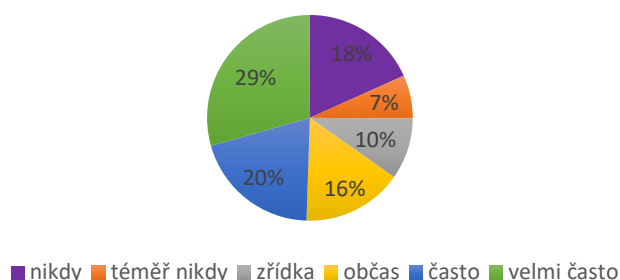

Graf č. 19 Míra používání technologií ke komunikaci mezi učiteli v období prezenční výuky

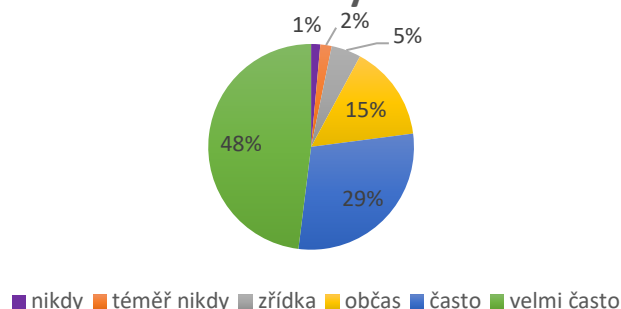
Graf č. 20 Míra používání technologií ke komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky

Míra používání technologií mezi žáky PV

Graf č. 21 Míra používání technologií ke komunikaci mezi žáky v období prezenční výuky

Míra používání technologií mezi žáky DV

Graf č. 22 Míra používání technologií ke komunikaci mezi žáky v období distanční výuky

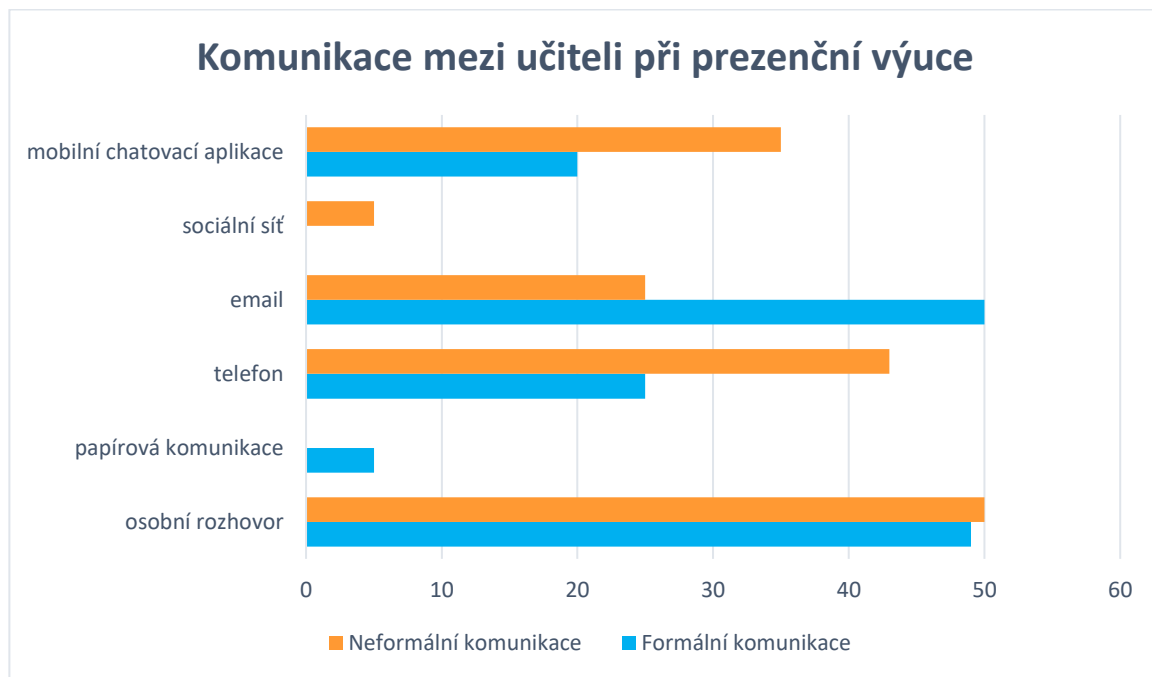
Součástí těchto otázek bylo i vysvětlení: téměř nikdy - několikrát do roka,
zřídka - přibližně 1x měsíčně,
občas - přibližně 1x týdně,
často - několikrát týdně,
velmi často - denně.

Na grafech výše je vidět, že všichni respondenti z řad učitelů si uvědomují, jak často informační technologie používají. Všichni odpověděli, že technologie používají ke komunikaci s kolegy minimálně jednou týdně. Z grafu zobrazujícího hodnoty pro distanční výuku můžeme vidět, že četnost používání technologií v období distanční výuky ještě vzrostla. Celkem 63% učitelů uvedlo, že informační technologie používají ke komunikaci denně, zbylých 37% uvedlo, že technologie používají několikrát týdně. Z těchto grafů se dá usuzovat, že informační technologie jsou důležitým prostředkem pro horizontální komunikaci mezi učiteli.

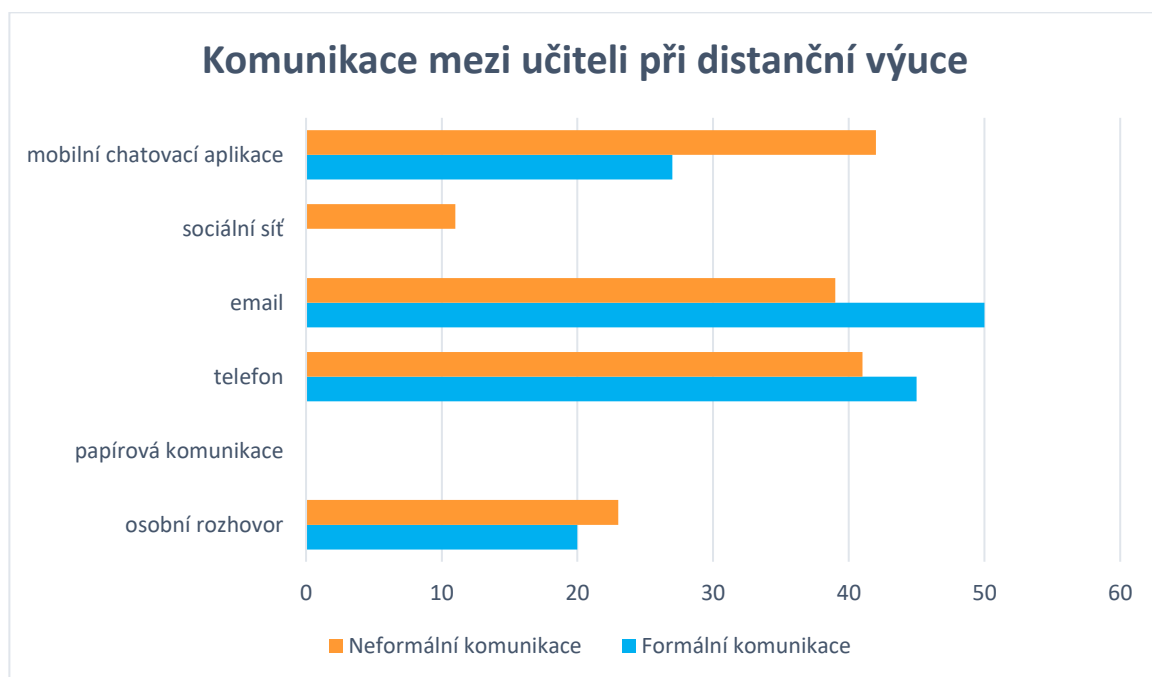
Graf zobrazující odpovědi žáků, je rozmanitější. To souvisí i s tím, že v předchozí otázce 94 žáků (34%) uvedlo, že při prezenční výuce technologie nepoužívají. Tato otázka s tím koresponduje, jelikož 97 žáků (35%) uvedlo, že technologie nepoužívají, nebo je používají maximálně jednou měsíčně. Podobná souvislost je i mezi otázkami souvisejícími s používáním technologií v období distanční výuky. V předchozí otázce celkem 21 žáků (8%) uvedlo, že technologie ke komunikaci nepoužívají. V této otázce celkem 22 (8%) žáků uvedlo, že technologie používají maximálně jednou měsíčně. Stejně jako v otázkách zda respondenti používají technologie a v otázkách na učitele zjišťujících míru používání technologií se i tady potvrdil nárůst používání technologií v období distanční výuky. Z těchto odpovědí plyne, že i v horizontální komunikaci mezi žáky mají technologie své místo.

Nyní když víme, že technologie jsou v horizontální komunikaci často používány, tak se zaměříme na to, jaké technologie to jsou. Opět budu uvádět zvlášť grafy pro období prezenční a distanční výuky. Grafy rozdělují i s ohledem na to, mezi kým komunikace probíhá. V případě učitelů jsem si dovolila případ ještě dále rozdělit podle toho, zda probíhá komunikace formální, nebo neformální. Toto dělení jsem zvolila proto, že je zde předpoklad, že pro formální horizontální komunikaci volí učitelé jiný prostředek, než pro neformální horizontální komunikaci. Jedná se o otázky, kde mohli všichni respondenti zvolit jednu nebo více odpovědí.

U následujících grafů čísla na ose x reprezentují počty respondentů, kteří tuto odpověď zvolili.

Graf č. 23 Komunikační prostředky používané pro horizontální komunikaci mezi učiteli v období prezenční výuky

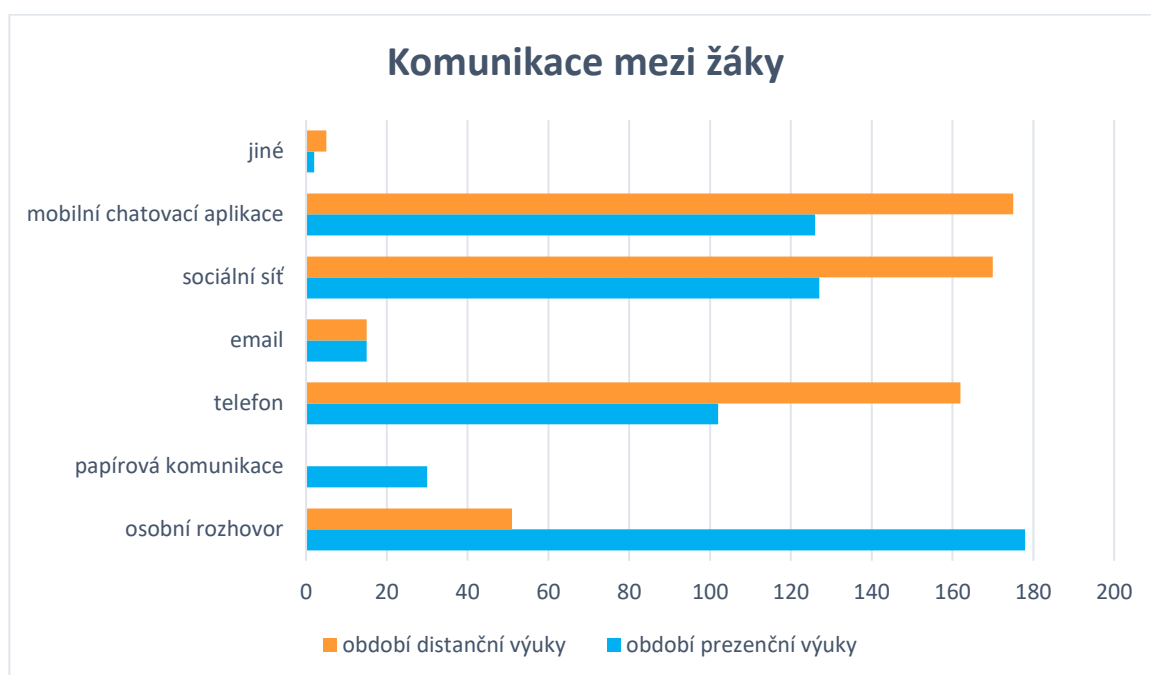

Graf č. 24 Komunikační prostředky používané pro horizontální komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky

V grafech výše můžeme vidět, že používání jednotlivých prostředků se v období prezenční a distanční výuky mírně odlišuje. Pro formální komunikaci je v obou případech nejčastěji používán email. Při rozhovorech respondenti uvedli, že se jedná o oficiální komunikační kanál vybraných škol. Dokonce respondenti jedné školy uvedli, že mají povinnost emailovou schránku sledovat alespoň jednou denně. Důvodem tohoto výběru je i to, že se jedná o rychlou komunikaci,

kteřá ale zároveň umožňuje zálohování. Pro formální i neformální komunikaci také učitelé často v prezenční výuce využívají osobní rozhovor, který však díky distanční výuce musel ustoupit do pozadí. Můžeme vidět, že telefon, který byl v prezenční výuce používán převážně pro neformální komunikaci, je v období distanční výuky používán jak pro neformální, tak i formální komunikaci. Na grafech si můžeme povšimnout, že své využití našli i mobilní chatovací aplikace jako například WhatsApp, Messenger, Viber apod. Oproti tomu je vidět, že papírová prostředky se v horizontální komunikaci mezi učiteli již moc nevyskytují. Málo využívané jsou i sociální sítě, což přisuzují věku respondentů. Vše můžeme shrnout tak, že v komunikaci mezi učiteli mají informační technologie své místo, které se díky distanční výuce ještě upevnilo, avšak stále dost učitelů volí pro sdělování informací osobní rozhovor.

Na následujícím grafu jsou zobrazeny hodnoty zjištěné od žáků. Následující graf popisuje prostředky, které jsou nejčastěji používané pro horizontální komunikaci mezi žáky. Do téhož grafu jsou zaneseny hodnoty pro období prezenční i distanční výuky.

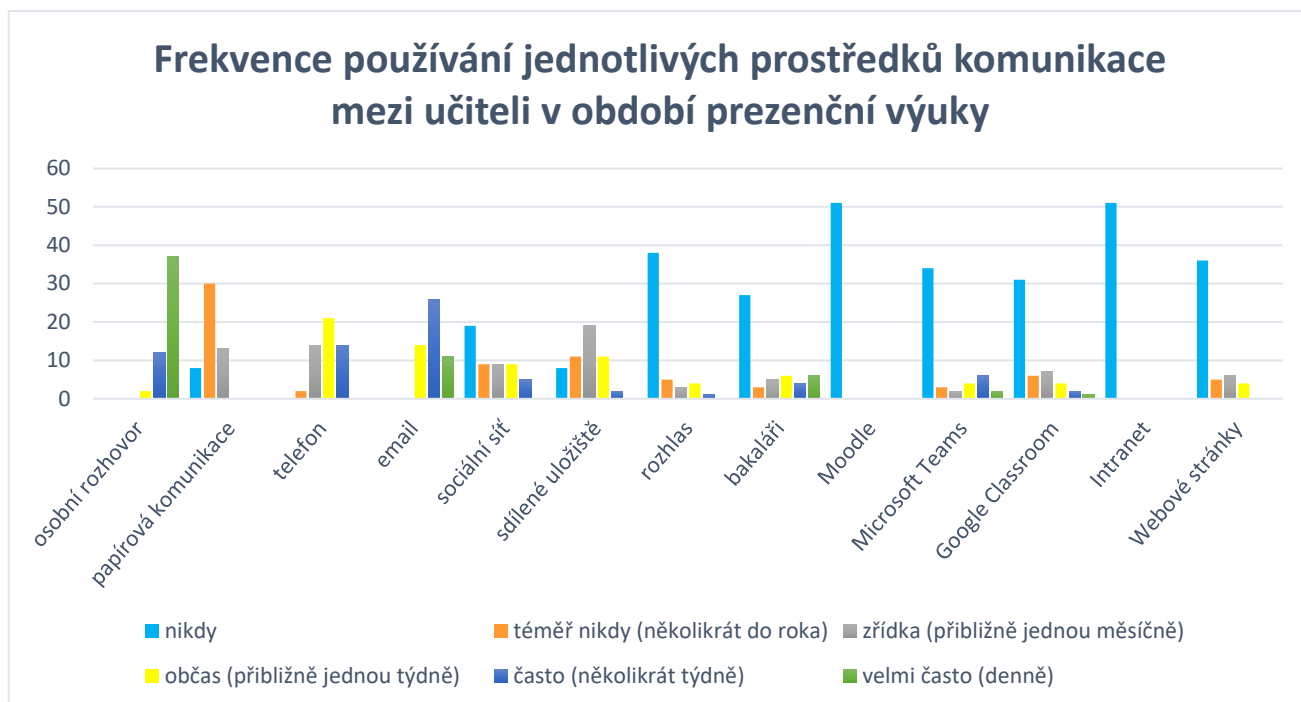

Graf č. 25 Komunikační prostředky používané pro horizontální komunikaci mezi žáky

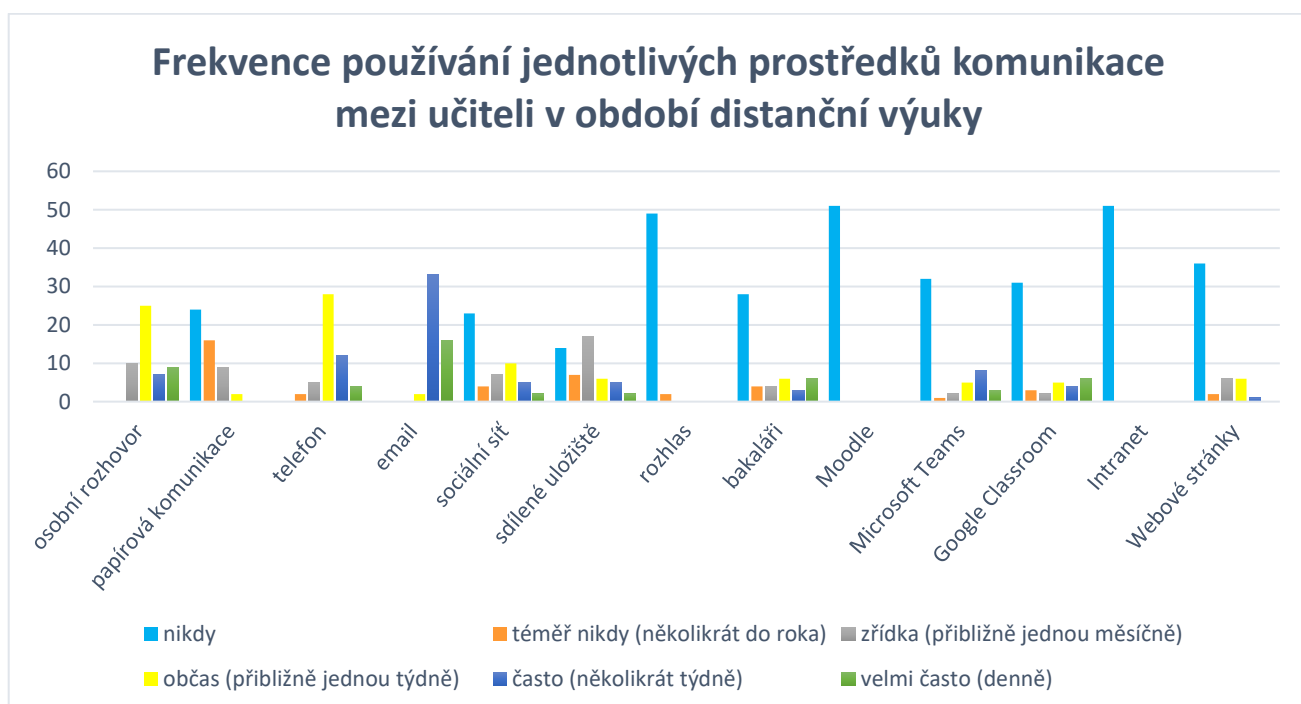
Na tomto grafu se můžeme podívat, že v případě prezenční výuky je nejčastější komunikací osobní rozhovor. Častým prostředkem komunikace jsou i mobilní chatovací aplikace nebo telefon. Oproti komunikaci mezi učiteli se zde častěji vyskytují sociální sítě. V případě prezenční výuky má své místo i papírová komunikace. V podání žáků jsou papírovou komunikací myšlena psaníčka, která si po třídě posílají. Oproti tomu v období distanční výuky se na úkor osobního rozhovoru zvyšuje četnost používání prostředků vhodných pro komunikaci na dálku. Do možnosti jiné, žáci dopisovali například Discord, Skype, Google Učebnu a Meet. Z těchto grafů opět plyne, že informační technologie mají v horizontální komunikaci mezi žáky své místo, avšak osobní rozhovor je pro ně taky důležitý.

Z předchozích grafů plyne, že informační technologie jsou používány pro horizontální komunikaci mezi učiteli i mezi žáky. V obou horizontálách má však své zastoupení i osobní rozhovor, který je v prostředí školy často používaným prostředkem hlavně za přítomnosti ve škole.

V předchozích grafech bylo shrnuto, které prostředky jsou pro horizontální komunikaci používány. Nyní se budu zabývat frekvencí používání jednotlivých prostředků. Čísla na ose y znázornují počty respondentů, kteří takto odpověděli.

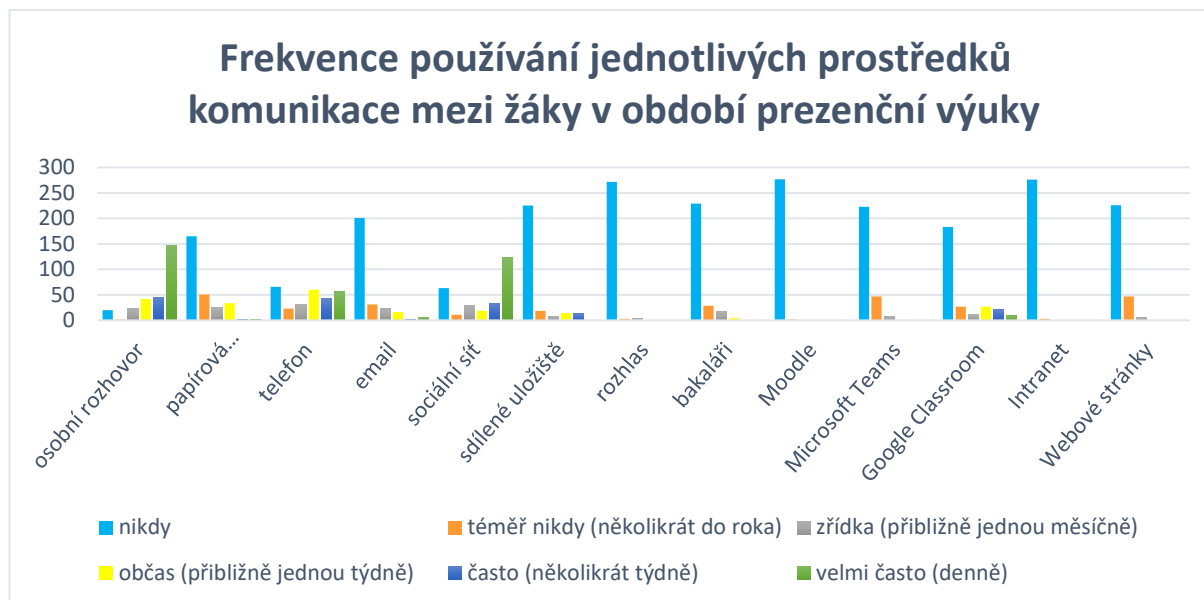
Graf č. 26 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi učiteli v období prezenční výuky

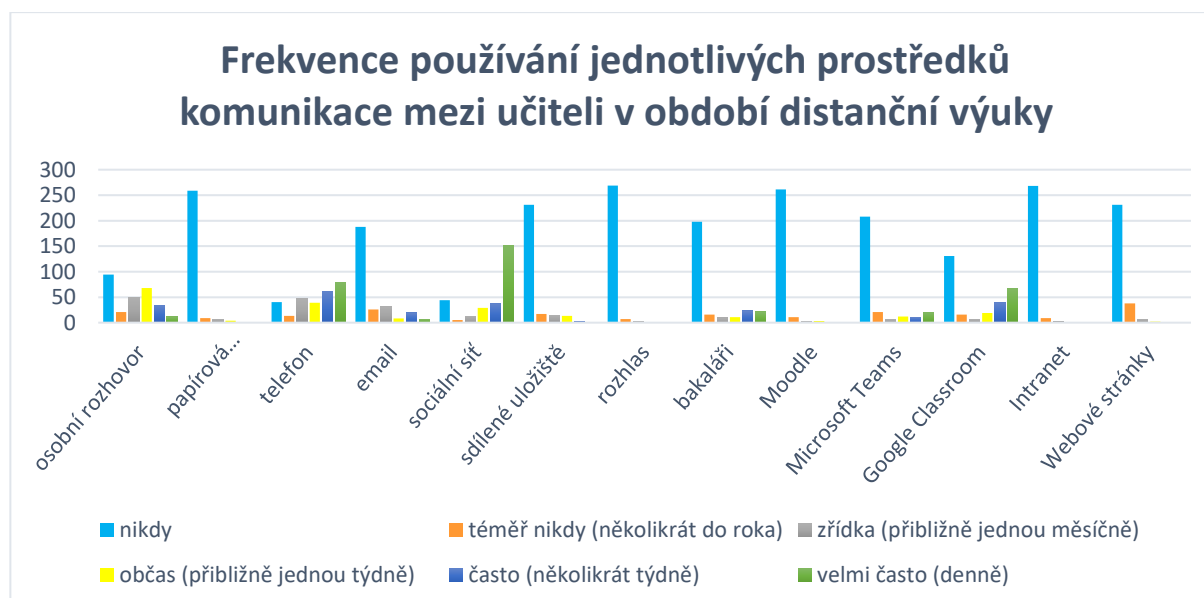
Graf č. 27 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi učiteli v období distanční výuky

Na grafech číslo 26 a 27 si můžeme povšimnout, že všichni respondenti odpověděli, že nepoužívají intranet a Moodle. Toto bylo potvrzeno i během rozhovorů, kdy učitelé potvrdili, že jejich školy tyto prostředky komunikace ani nenabízí. Po rozhovorech bylo také objasněno, že na ZŠ Dašice

využívají Microsoft Teams a na ZŠ Sezemice Google Classroom. Zajímavé byly i výsledky pro školní systémy jako jsou například Bakaláři. Po rozhovorech bylo zjištěno, že tento systém používají obě školy. Na základní škole v Dašicích je používají jen jako třídní knihu, oproti tomu v Sezemicích jsou Bakaláři používáni také pro zápis klasifikace a pro komunikaci přes komens. Zde můžeme vidět, že až na ústup osobního rozhovoru jsou hodnoty získané pro distanční výuku podobné jako ty pro prezenční výuku. Naopak menší nárůst používání můžeme pozorovat u telefonu a emailu. Nyní stejným způsobem rozeberu komunikaci mezi žáky.

Graf č. 28 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi žáky v období prezenční výuky

Graf č. 29 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi žáky v období distanční výuky

Na těchto grafech jsme si mohli povšimnout, že při prezenční výuce žáci pro komunikaci se spolužáky nejčastěji volí osobní rozhovor a komunikaci prostřednictvím sociálních sítí. Stejně jako v předchozích případech i tady je vidět, že při distanční výuce osobní rozhovor ustupuje do pozadí. Při distanční výuce jsou nejčastěji používaným prostředkem komunikace mezi žáky právě sociální sítě a následně telefon.

Pokud porovnáme horizontální komunikaci mezi učiteli s horizontální komunikací mezi žáky, tak zjistíme, že obě skupiny volí při prezenční výuce nejčastěji osobní rozhovor, ale již na pomyslné druhé příčce se to liší. Učitelé jako druhý nejpoužívanější prostředek při prezenční výuce uvedli email, ale žáci uvedli, že se jedná o sociální sítě. Stejný rozdíl je i u distanční výuky, kdy četnost používání emailu a sociálních sítí ještě na úkor osobního rozhovoru vzrostla.

Tímto můžeme říci, že prostředky volené pro horizontální komunikaci se odlišují s ohledem na posluchače.

Důležitou otázkou bylo i to, co je důvodem a obsahem komunikace mezi učiteli. Toto bylo zjišťováno pomocí otázky: „Jaké oblasti se Vaše komunikace s kolegy nejčastěji týká?“ Zde všichni učitelé uvedly, že se jedná nejčastěji o pracovní komunikaci. Nejčastější odpovědi se dají zařadit do následujících kategorií:

- prospěch, chování a absence žáků
- náměty do výuky, obsah výuky
- ŠVP, tématické plány
- projekty a soutěže
- suplování
- koordinace hodin s paralelními učiteli
- řešení aktuálních problémů (problém se žáky, problém s technikou..)

Pouze 4 respondenti se zmínili, že jejich komunikace se týká i nepracovních osobních věcí. Další věcí, která nás zajímala je, zda se obsah komunikace při prezenční a distanční výuce liší. Celkem 13 učitelů uvedlo, že se obsah komunikace v závislosti na formě výuky nemění. Zbylé odpovědi by se daly kategorizovat následovně:

- více se řeší ICT záležitosti
- více se řeší problematika distanční výuky
- omezení na pracovní záležitosti
- více sdílení nápadů do výuky, odkazy na zajímavé stránky, aplikace
- řešení absence žáků a neplnění úkolů žáky
- nárůst řešení a způsobu obsahu výuky

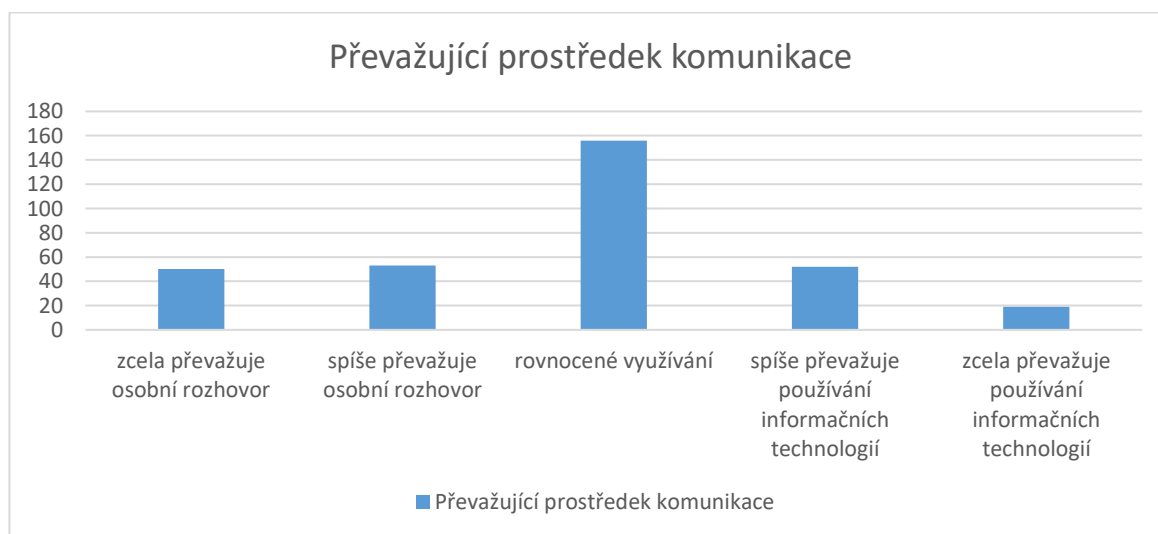
Nyní podobně shrneme komunikaci mezi žáky. Nejdříve se podíváme na odpovědi na otázku: „Jaké oblasti se komunikace se spolužáky nejčastěji týká?“ Odpovědi opět shrneme do několika kategorií:

- škola – úkoly, testy, známky, učitelé
- kamarádi a vztahy
- vztahy a problémy v rodině
- počítačové hry
- nakupování
- filmy, seriály, knihy
- trávení času venku – domluva, zážitky
- zájmy, koníčky
- osobní záležitosti

Stejně jako učitelů jsme se i žáků ptali, jak se liší obsah komunikace při prezenční a distanční výuce. Ze všech žáků celkem 51% respondentů uvedlo, že se komunikace v závislosti na formě výuky neliší. Odpovědi těch, co uvedli, že se komunikace liší, se dají shrnout do následujících bodů:

- častěji se řeší školní záležitosti – úkoly, známky, učitelé
- neřešíme osobní věci
- omezení komunikace
- protažení délky komunikace

Do této otázky respondenti často uváděli odlišnosti související také s prostředky pro komunikaci. Žáci uváděli omezení osobního kontaktu a naopak zvýšení používání prostředků pro komunikaci na dálku jako například sociální sítě, chat apod.

Graf č. 30 Převažující prostředek horizontální komunikace

Na grafu číslo 30 je znázorněno, zda respondenti dávají při horizontální komunikaci přednost osobnímu rozhovoru, nebo komunikaci prostřednictvím informačních technologií. Graf připomíná Gaussovu křivku. Celkem 47% respondentů nemá preferovaný prostředek komunikace. Přibližně 22 procent respondentů dává přednost komunikaci prostřednictvím informačním technologiím a 31% respondentů by dalo přednost osobnímu rozhovoru.

3.3.3 Vertikální komunikace

První otázky z této oblasti směřovaly na to, jestli respondenti využívají informační technologie pro vertikální komunikaci mezi učitelem a žákem. Jedna otázka směřovala na využívání technologií v období prezenční a druhá v období distanční výuky. Tato specifikace tam byla stejně jako v předchozí oblasti zařazena proto, že se předpokládalo, že s nástupem distanční výuky a nemožnosti přímého osobního kontaktu míra využívání technologií ke komunikaci poroste. Následující grafy budou souhrnem pro všechny respondenty. První otázkou bylo, zda respondenti používají pro vertikální komunikaci mezi žákem a učitelem informační technologie. Odpovědi jsou shrnuty do následujících tabulek.

Odpověď	Počet osob	Procenta
Ano	208	63 %
Ne	122	37 %

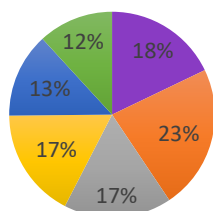
Tabulka č. 3 Používání informačních technologií pro vertikální komunikaci v období prezenční výuky

Odpověď	Počet osob	Procenta
Ano	319	97 %
Ne	11	3 %

Tabulka č. 4 Používání informačních technologií pro vertikální komunikaci v období distanční výuky

V předchozích tabulkách můžeme vidět, že v období prezenční výuky využívá informační technologie pouze 63% respondentů, v období distanční výuky je to dokonce 97% respondentů. Tento nárůst není nijak překvapivý. S omezením osobního kontaktu se komunikace musela takto upravit. Po bližším prozkoumání odpovědí bylo zjištěno, že všech 11 respondentů, kteří odpověděli, že informační technologie ke komunikaci nepoužívají ani při distanční výuce, byli žáci. Může se jednat například o žáky, kteří se distanční výuky neúčastní, nebo ty, kteří se jen připojí, ale nedochází u nich k žádnému zapojení do výuky a komunikace.

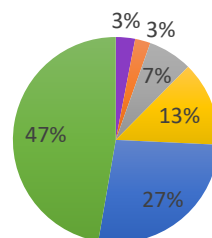
Míra používání technologií pro vertikální komunikaci PV

■ nikdy ■ téměř nikdy ■ zřídka ■ občas ■ často ■ velmi často

Graf č. 31 Míra používání informačních technologií pro vertikální komunikaci při prezenční výuce

Míra používání technologií pro vertikální komunikaci DV

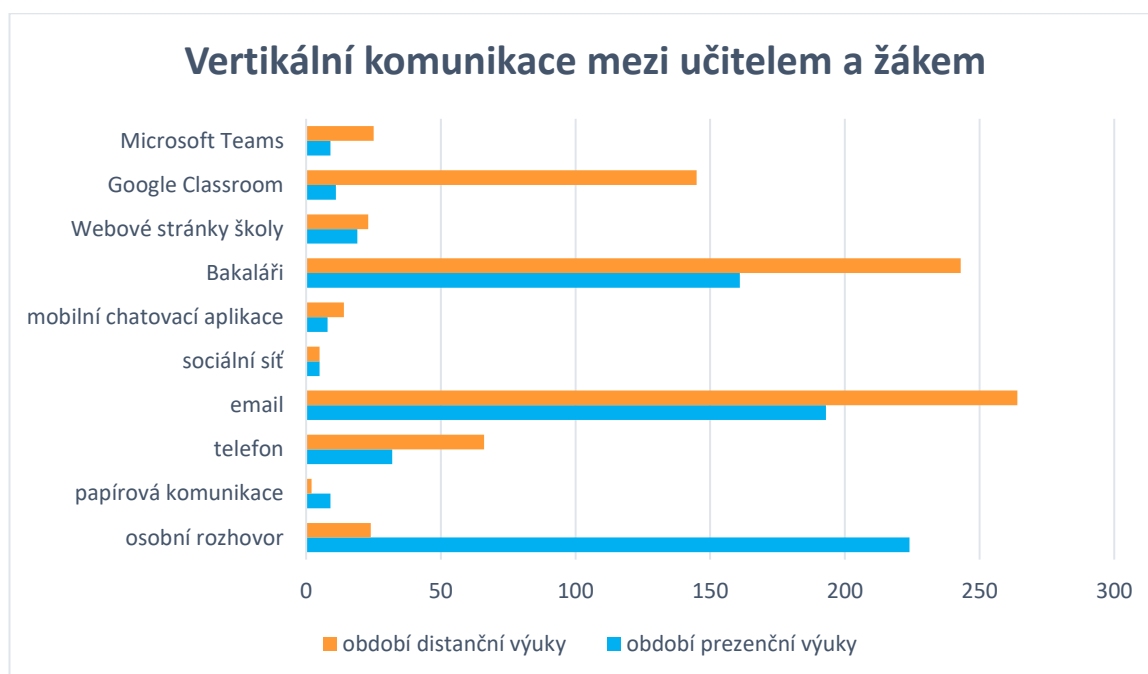
■ nikdy ■ téměř nikdy ■ zřídka ■ občas ■ často ■ velmi často

Graf č. 32 Míra používání informačních technologií pro vertikální komunikaci při distanční výuce

V grafu číslo 30 si můžeme povšimnout, že v období prezenční výuky je míra používání informačních technologií pro vertikální komunikaci různorodá. Pouze 39 respondentů uvedlo, že technologie používají ke komunikaci denně. Po podrobnějším prozkoumání bylo zjištěno, že se jedná především o učitele. Při rozhovoru bylo zjištěno, že na Základní škole v Sezemicích mají učitelé povinnost žákům zapisovat všechny domácí úkoly do Bakalářů. S tím souvisí i povinnost učitelů sledovat nejen email, ale i zprávy poslané přes komens v Bakalářích. Naopak 59 respondentů uvedlo, že při prezenční výuce informační technologie pro komunikaci nepoužívají nikdy a dalších 75 odpovědělo, že je nepoužívají téměř nikdy. Toto opět koresponduje s předchozí otázkou, kde celkem 122 respondentů uvedlo, že informační technologie pro vertikální komunikaci mezi žákem a učitelem nepoužívají vůbec.

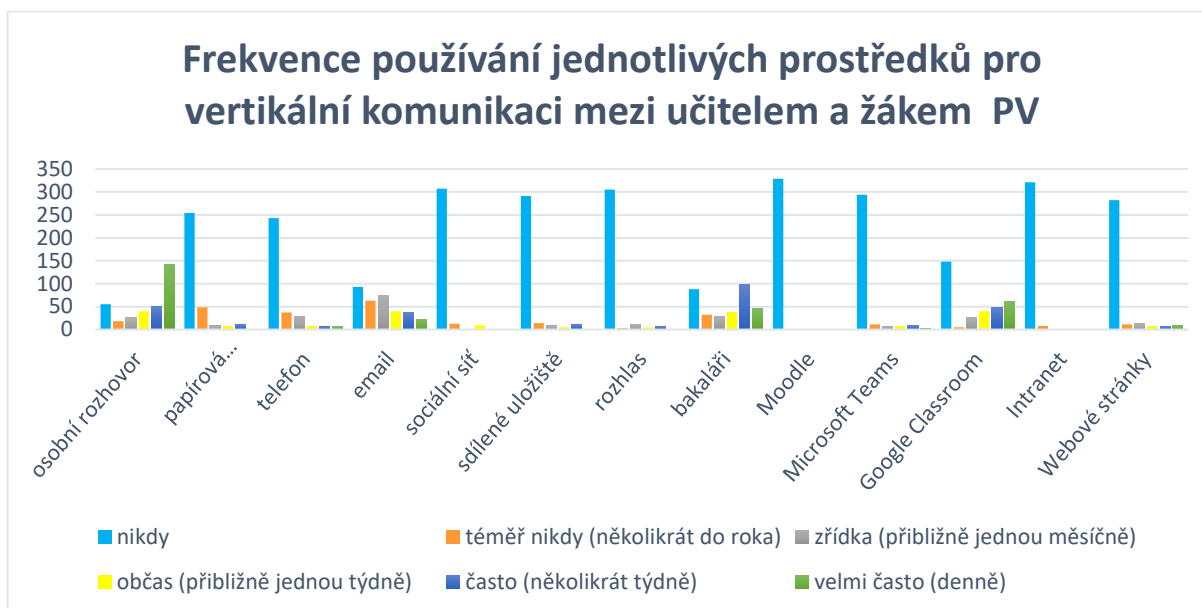
Stejně jako u horizontální komunikace se i tady u vertikální komunikace potvrdilo, že s distanční výukou roste míra využívání informačních technologií. Zde 289 respondentů uvedlo, že používají technologie alespoň jednou týdně, přičemž 156 respondentů (47%) respondentů uvedlo, že používají informační technologie pro komunikaci každý den.

V této části se zaměřím na to, jaké prostředky respondenti používají pro vertikální komunikaci.

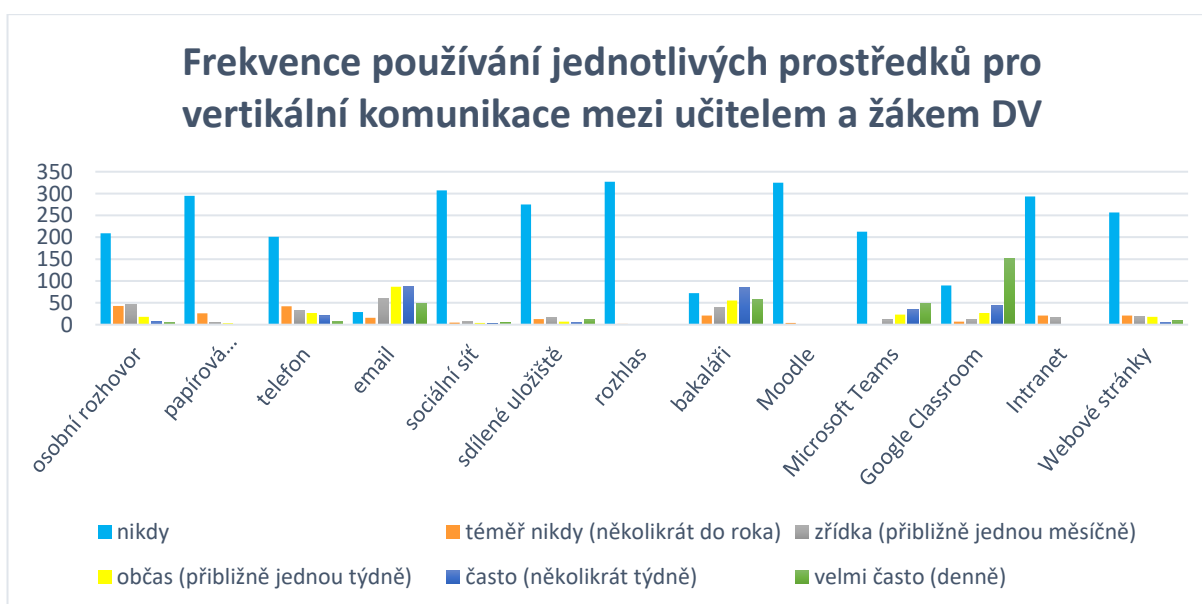

Graf č. 33 Komunikační prostředky používané pro vertikální komunikaci mezi učitelem a žákem

V grafu číslo 32 vidíme, že respondenti pro vertikální komunikaci volí nejčastěji v případě prezenční výuky osobní rozhovor, email, nebo komunikaci prostřednictvím Bakalářů. V případě distanční výuky jsou nejčastěji používanými prostředky komunikace email, Bakaláři a Google Classroom. Na jedné ze dvou zkoumaných škol jsou toto všechno oficiální prostředky pro komunikaci mezi učitelem a žákem. V základní škole v Dašicích nepoužívají Google Classroom, ale Microsoft Teams, avšak zde i podle rozhovoru s učiteli žáci preferují komunikaci prostřednictvím emailu.

Graf č. 34 Frekvence používání jednotlivých prostředků pro vertikální komunikaci mezi žákem a učitelem v období prezenční výuky

Graf č. 35 Frekvence používání jednotlivých prostředků pro vertikální komunikaci mezi žákem a učitelem v období distanční výuky

Na předchozích grafech můžeme vidět, že nejčastějším prostředkem pro komunikaci v době prezenční výuky je osobní rozhovor. To bylo potvrzeno i při rozhovorech s učiteli. Je to dáno tím, že většina komunikace mezi učitelem a žákem probíhá přímo během výuky, popřípadě o přestávkách. Na základní škole v Sezemicích mají žáci omezeno používání mobilních telefonů o přestávkách a volných hodinách, proto je logické, že volí pro kontakt s učitelem hlavně osobní rozhovor. Dalšími využívanými komunikačními prostředky jsou Bakaláři a email. Tyto prostředky komunikace jsou voleny hlavně tehdy, když je potřeba mít možnost doložit, že k dané komunikaci došlo. Žáci prostřednictvím těchto kanálů často řeší i závažné, nebo osobní problémy. Výhodou těchto komunikačních prostředků je to, že si zprávu mohou respondenti dobře promyslet a správně formulovat. Výhodou pro příjemce je i to, že se ke zprávě může vracet opakovaně.

Z grafů je také vidět, že v období distanční výuky vzrostla četnost používání Google Classroom a Microsoft Teams. Dle rozhovorů se do těchto prostředků přesunula většina komunikace mezi učitelem a žákem. Obě školy pokračovali v používání těchto prostředků i v období na začátku školního roku, kdy žáci byli ve škole. Po rozhovorech s učiteli bylo zjištěno, že je pravděpodobné, že tyto platformy budou používat i po návratu do škol. Využívané budou hlavně při dlouhodobé nepřítomnosti jednotlivých žáků ve škole. Výhodu vidí i v tom, že tam žáci mají nashromážděn studijní materiál, ke kterému se mohou kdykoliv vrátit.

Když vezmeme v potaz porovnání horizontální a vertikální komunikace, tak vidíme, že jsou zde rozdíly v tom, jaké prostředky jsou pro komunikaci voleny. Osobní rozhovor má svoje využití v obou typech komunikace, ale například sociální sítě, které žáci používají mezi sebou, nejsou v komunikaci s učitelem téměř zastoupeny. Podobně je tomu u telefonu a sdílených disků. Naopak Bakaláři, Microsoft Teams a Google Classroom, které nejsou v horizontální komunikaci vůbec používány, jsou ve vertikální komunikaci používány častěji. Markantnější rozdíl je vidět v období distanční výuky, kdy jsou technologie celkově používány ve větší míře.

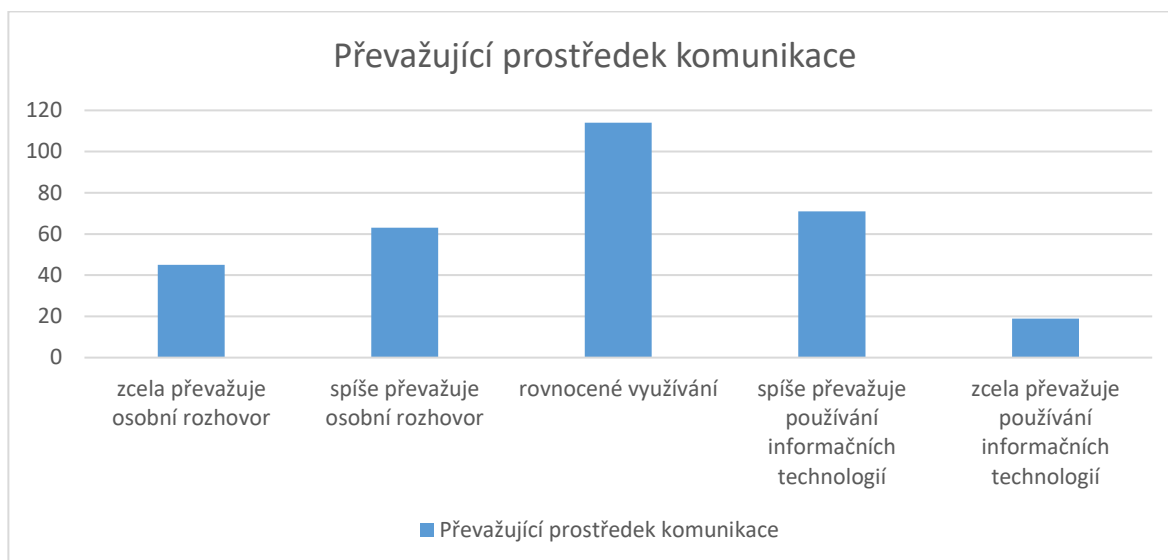
Další otázka zjišťovala, co je nejčastějším obsahem komunikace mezi učitelem a žákem. Ve většině se jedná o školní záležitosti. Mezi nejčastější odpovědi patří následující:

- probírané učivo
- úkoly
- písemky
- známky
- konzultace
- absence, omluvenky
- chování
- soutěže, olympiády
- osobní problémy žáků
- zájmové aktivity

Dále mě zajímalo, zda se obsah komunikace diferencuje podle typu výuky. Z průzkumu bylo zjištěno, že se obsah komunikace nijak výrazně neliší. Respondenti, kteří uvedli, že se komunikace liší, uváděli následující odlišnosti:

- omezení komunikace na školní záležitosti
- celkové omezení komunikace mimo online hodin
- více se řeší věci „okolo“ – rodina, prostředí
- řeší se technické problémy s připojením

Součástí dotazníkového šetření byla i otázka, zda si respondenti myslí, zda při vertikální komunikaci převažuje osobní rozhovor, nebo komunikace prostřednictvím informačních technologií. Své odpovědi zaznamenávali do stupnice. Zde uvádím do jednoho grafu odpovědi všech respondentů.

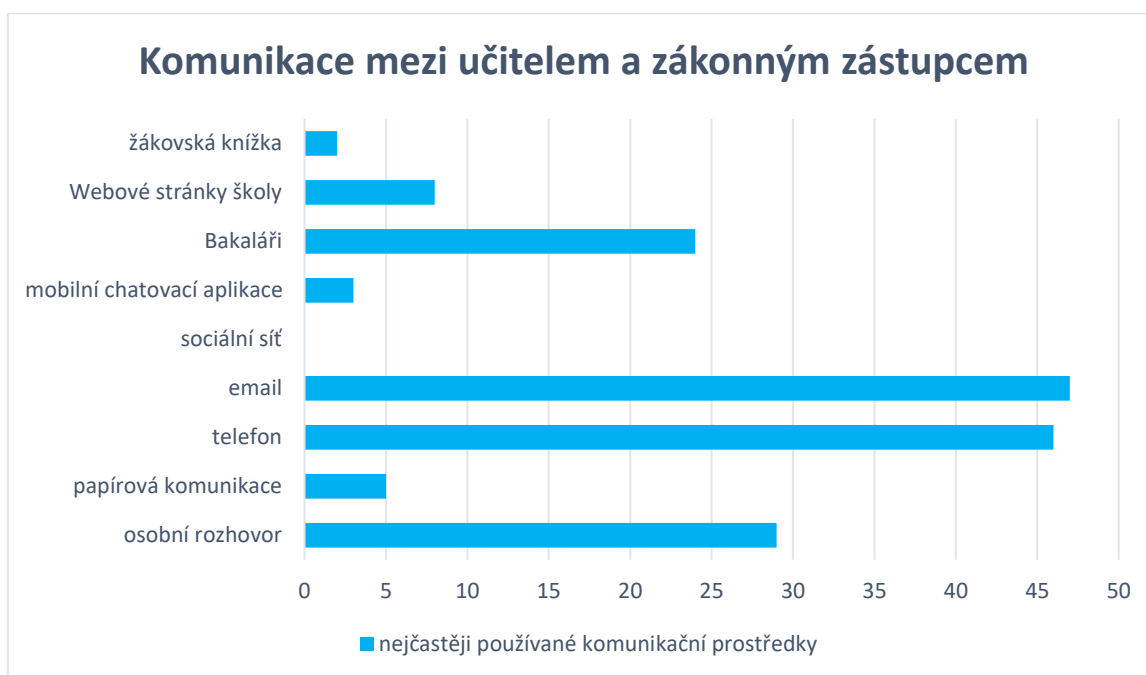
Graf č. 36 Převažující prostředek vertikální komunikace

Na tuto otázku 33% respondentů uvedlo, že převažuje osobní rozhovor a dalších 35% uvedlo, že je to vyrovnané. Toto koresponduje i s faktem, že většina vertikální komunikace mezi učitelem a žákem se odehrává v průběhu výuky, bezprostředně před ní, nebo po ní v rámci přestávek. Pouze 19 respondentů uvedlo, že převažuje komunikace prostřednictvím technologií. Po podrobnějším prozkoumání bylo zjištěno, že takto odpovídali pouze žáci. Při rozhovorech s učiteli bylo objasněno, že se občas vyskytují žáci, kteří dávají přednost komunikaci prostřednictvím technologií. Důvodem bývá možnost si dotaz promyslet a možnost požádat o formulaci dotazu rodiče. Dále žáci informační technologie používají i v případě, že se bojí jít za učitelem přímo.

3.3.4 Komunikace mezi učitelem a zákonným zástupcem

V této části se budu zabývat komunikací mezi učitelem a zákonným zástupcem. Jedná se o typ komunikace, který se nedá zařadit do vertikální ani do horizontální komunikace. V této práci si tento typ komunikace rozebereme v této speciální kategorii. Je pravděpodobné, že se tato komunikace bude odlišovat od předchozích. Výzkum byl proveden pouze z pohledu učitelů, kde bylo provedeno dotazníkové šetření doplněné o rozhovory. Z rozhovorů také vyplynulo, že se prostředky pro komunikaci mezi učitelem a zákonným zástupcem nemění s ohledem na typ výuky. Je to zapříčiněno tím, že osobní kontakt není příliš častý ani při prezenční výuce, a proto jsou i v tomto případě voleny hlavně prostředky pro komunikaci na dálku. K osobnímu rozhovoru dochází jen u předem domluvených schůzek, které se ale opět domlouvají pomocí informačních technologií.

V následujícím grafu je zaznamenáno, které prostředky jsou nejčastěji pro komunikaci používány.

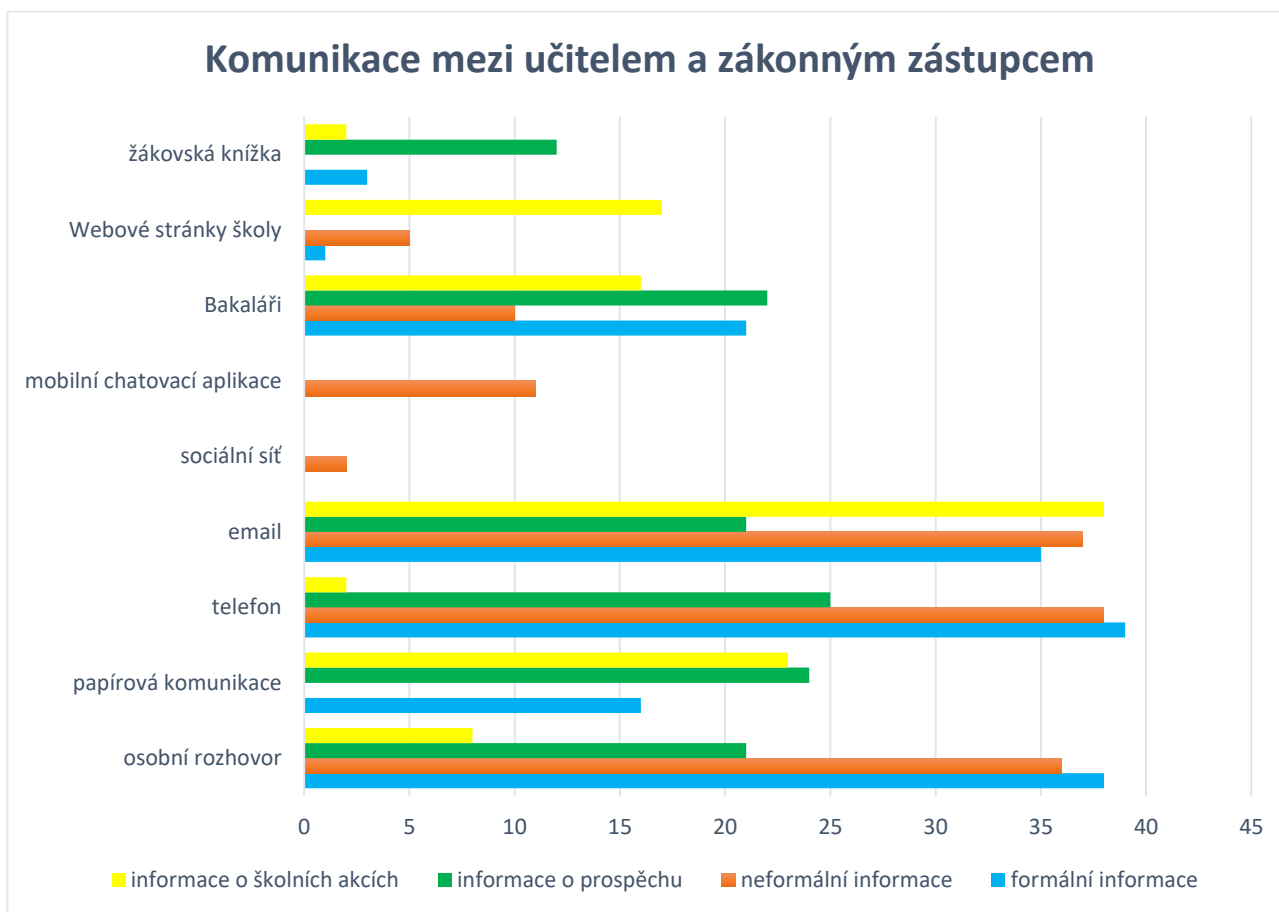
Graf č. 37 Prostředky používané pro komunikaci mezi učitelem a zákonným zástupcem

Z tohoto grafu můžeme vidět, že mezi nejčastěji používané prostředky komunikace jsou email a telefon. V obou případech se jedná o rychlé kontaktování zákonných zástupců. Při rozhovorech bylo zjištěno, že každý z těchto prostředků je používán pro rozdílné věci, ale často jsou používány i současně. Příkladem může být problém s neplněním školních povinností. Zákonný zástupce je o problému informován emailem i telefonicky. Email je využíván proto, aby učitel měl možnost dokázat, že zákonného zástupce na skutečnost upozornil. Stejným způsobem se používají i zprávy v Bakalářích. Můžeme si povšimnout, že sociální sítě nejsou při tomto typu komunikace využívány.

Další otázkou byl obsah komunikace. Učitelé odpovídali, že obsahem komunikace jsou nejčastěji následující body:

- prospěch žáka
- chování žáka
- absence žáka
- organizace výletů
- problémy se žákem

Nyní se zaměříme na to, zda se odlišuje použitý prostředek pro komunikaci s ohledem na obsah komunikace. Je pravděpodobné, že jiný komunikační prostředek bude používán pro formální informace o prospěchu a jiný pro informace ohledně třídních výletů, exkurzí a podobných akcí. Vše shrneme do následujícího grafu.

Graf č. 38 Míra používání jednotlivých technologií s ohledem na obsah komunikace

Na grafu číslo 36 je vidět, že se prostředky komunikace liší s ohledem na obsah sdělení. Pro sdělování formálních informací, jako jsou například výchovné problémy, volí učitelé nejčastěji telefon, nebo osobní rozhovor. Zde je pro ně důležité vědět okamžitou zpětnou vazbu zákonných zástupců. Po rozhovorech bylo zjištěno, že tento typ komunikace je s ohledem na možnost zálohování a uchování informací často doplněn o papírovou nebo emailovou podobu. Přibližně polovina respondentů pro sdělování formálních informací používá také Bakaláře. Respondenti uvedli, že mezi nepoužívané prostředky komunikace patří při sdělování formálních záležitostí sociální sítě a mobilní chatovací aplikace.

Pro sdělování neformálních informací učitelé používají podobné prostředky. Výjimkou je papírová komunikace a žákovská knížka, které podle respondentů nejsou vůbec používány pro neformální komunikaci mezi učitelem a zákonným zástupcem. Naopak se zde již u pětiny respondentů objevila možnost využívání sociálních sítí.

Nejrozmanitější prostředky používají učitelé pro sdělování informací o prospěchu. Po rozhovorech bylo zjištěno, kdy který prostředek učitelé volí. Pro pravidelné sdělování známek používají učitelé třídní knížky a Bakaláře. Na základní školy v Sezemicích zapisují známky do žákovských knížek pouze žákům prvního stupně. Žáci druhého stupně mají své známky zapsány pouze v Bakalářích. Na druhé dotazované škole v Dašicích naopak používají pro zápis známek pouze žákovské knížky. V obou případech je čtvrtletní a pololetní klasifikace psána do žákovských knih všem žákům. Pro sdělování informací o prospěchu je volen i osobní rozhovor v podobě konzultačních odpolední a třídních schůzek. Častým prostředkem pro sdělování informací o prospěchu je také email nebo komunikace prostřednictvím telefonu. Tento prostředek je volen

hlavně v případech informování o zhoršení prospěchu. Papírová komunikace je volena buď při vážných prospěchových problémech, nebo je použita jako doplněk pro osobní rozhovor.

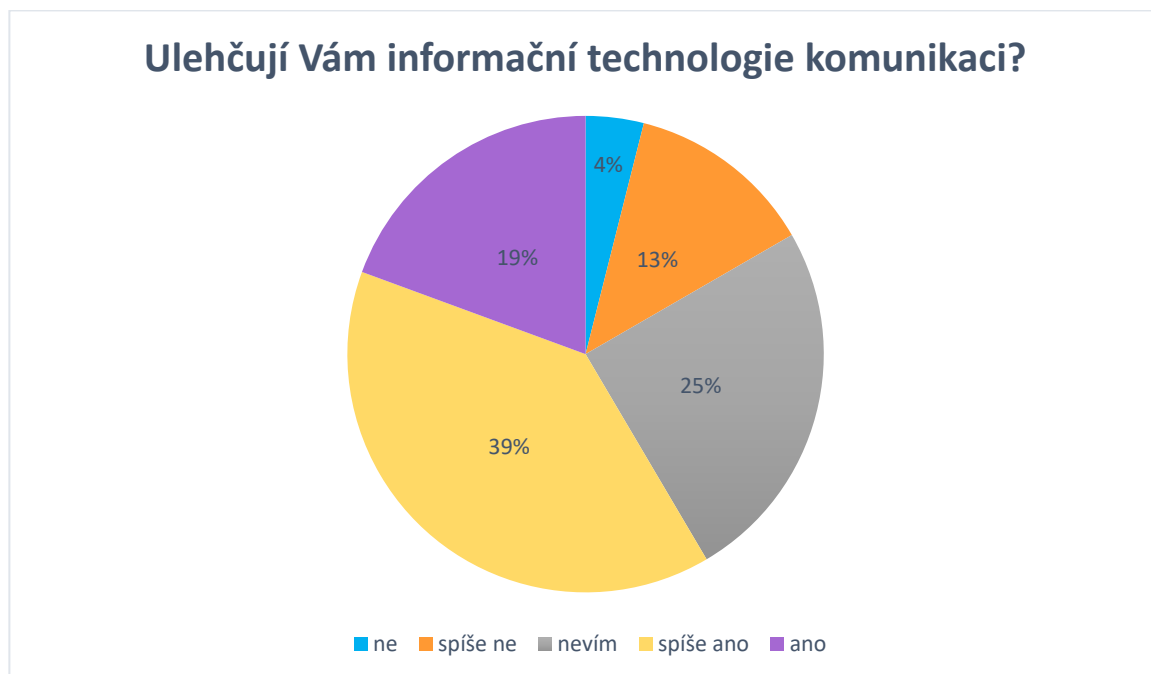
Pro informaci o školních akcích volí 74% respondentů komunikaci prostřednictvím emailu. Jedná se o komunikaci, při které je výhodou možnost kontaktování velkého množství zákonných zástupců najednou. Podobně je tomu u webových stránek, Bakalářů, nebo papírové komunikace.

Zde můžeme vidět, že prostředek komunikace se odlišuje s ohledem na obsah sdělení.

3.3.5 Otázky na názor respondentů

V této části práce se zaměřím na otázky zjišťující názor respondentů. Většina těchto otázek byla pokládána na konci dotazníkového šetření. Bylo to mimo jiné i z důvodu, že si respondenti během vyplňování dotazníku mohli ujasnit, jak a v jaké míře technologie používají.

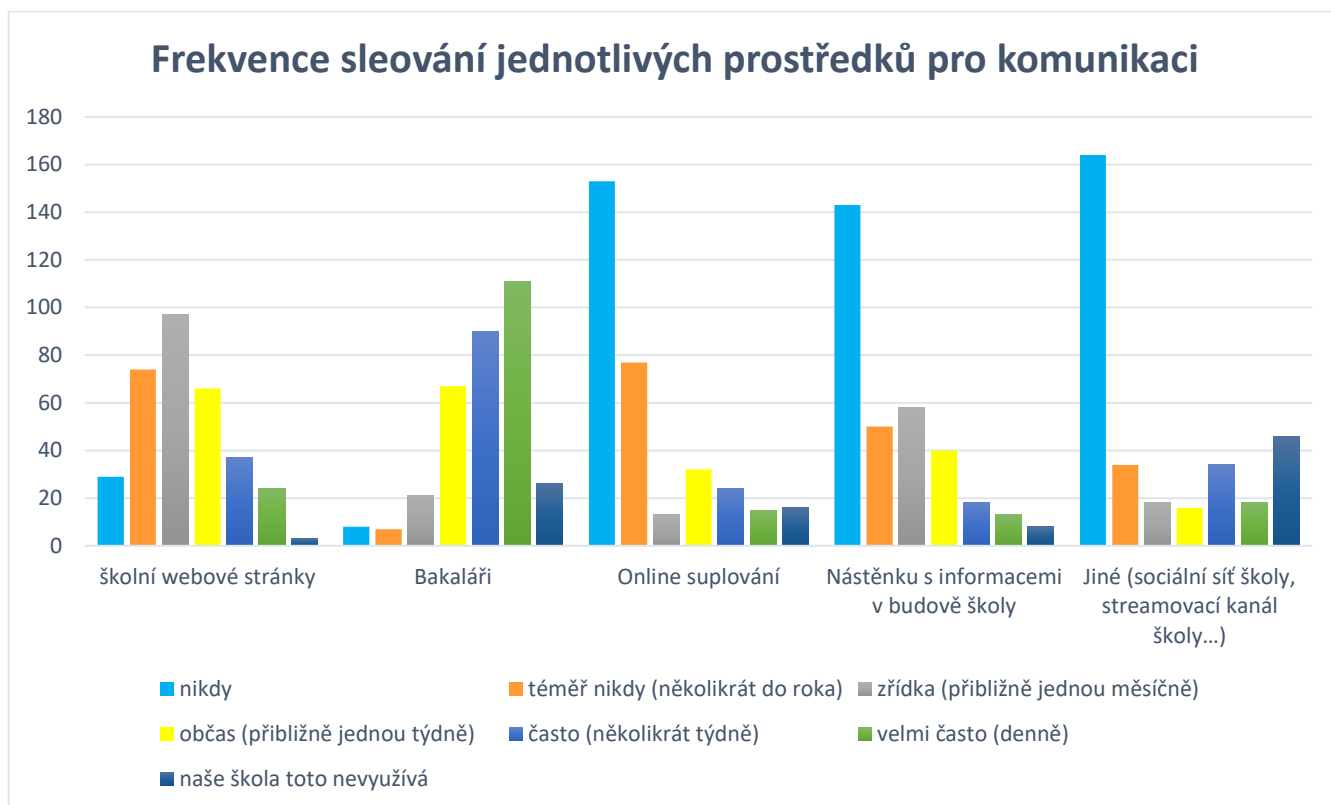
První z otázek tohoto typu směřovala na názor, zda si respondenti myslí, že jim informační technologie ulehčují komunikaci. Odpovědi jsou shrnuty v následujícím grafu.

Graf č. 39 Názor respondentů ohledně ulehčení komunikace díky informačním technologiím

Zde můžeme vidět, že 58% respondentů si myslí, že jim informační technologie ulehčují komunikaci. Pouze 17% respondentů uvedlo, že jim informační technologie komunikaci neulehčují. Čtvrtina respondentů zvolila odpověď nevím.

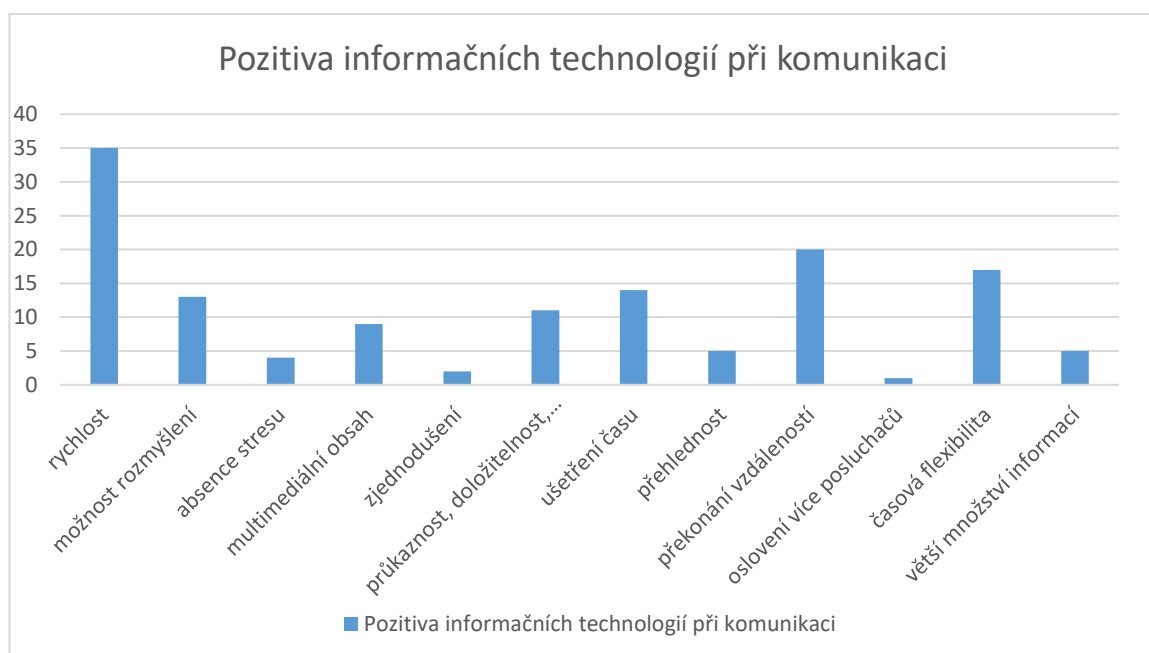
Dalším důležitým faktorem je i to, jak často respondenti sledují jednotlivé prostředky komunikace. Na to směřovala jedna z posledních otázek dotazníkového šetření. Odpovědi všech respondentů jsou zaznamenány v následujícím grafu.

Graf č. 40 Frekvence sledování jednotlivých prostředků komunikace

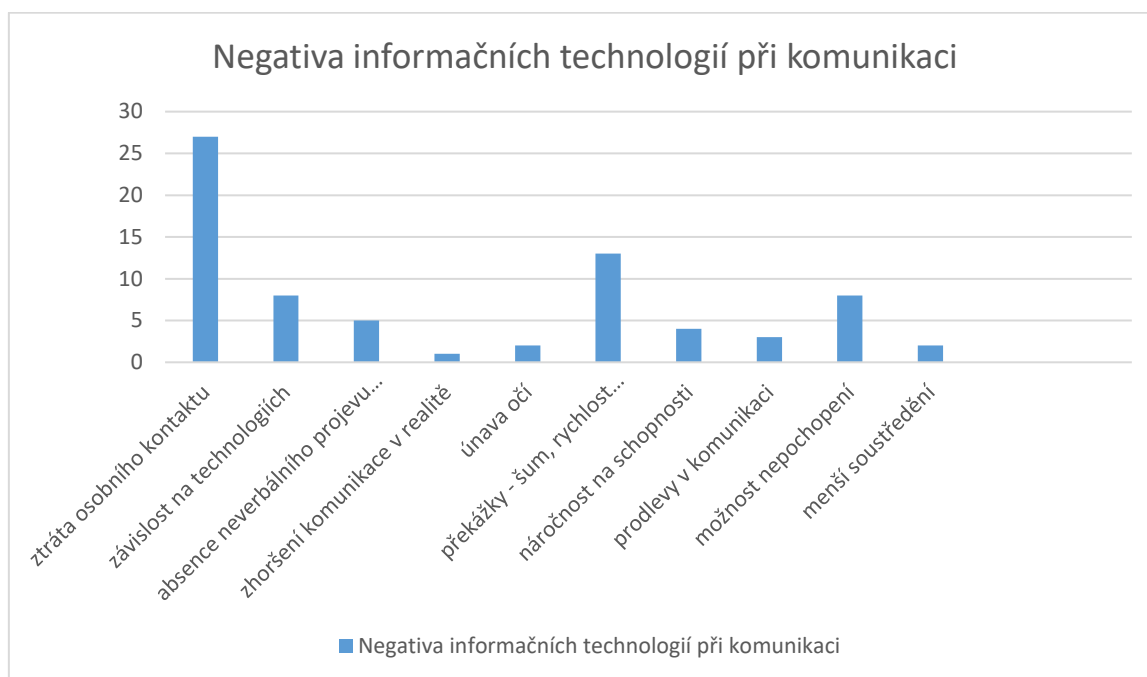
Zde můžeme vidět, že nejsledovanějším prostředkem komunikace jsou Bakaláři. Je to dáno i tím, že na obou školách se jedná o oficiální komunikační kanál. Žáci zde najdou nejen klasifikaci a absenci, ale na jedné ze škol zde mají i zadávány domácí úkoly.

Důležitými otázkami názoru jsou otázky zjišťující od respondentů výhody a nevýhody používání informačních technologií pro komunikaci. Jednalo se o otevřené otázky, kde respondenti nemuseli odpovídat, nebo naopak mohli uvést více odpovědí.

Graf č. 41 Výhody použití informačních technologií pro komunikaci

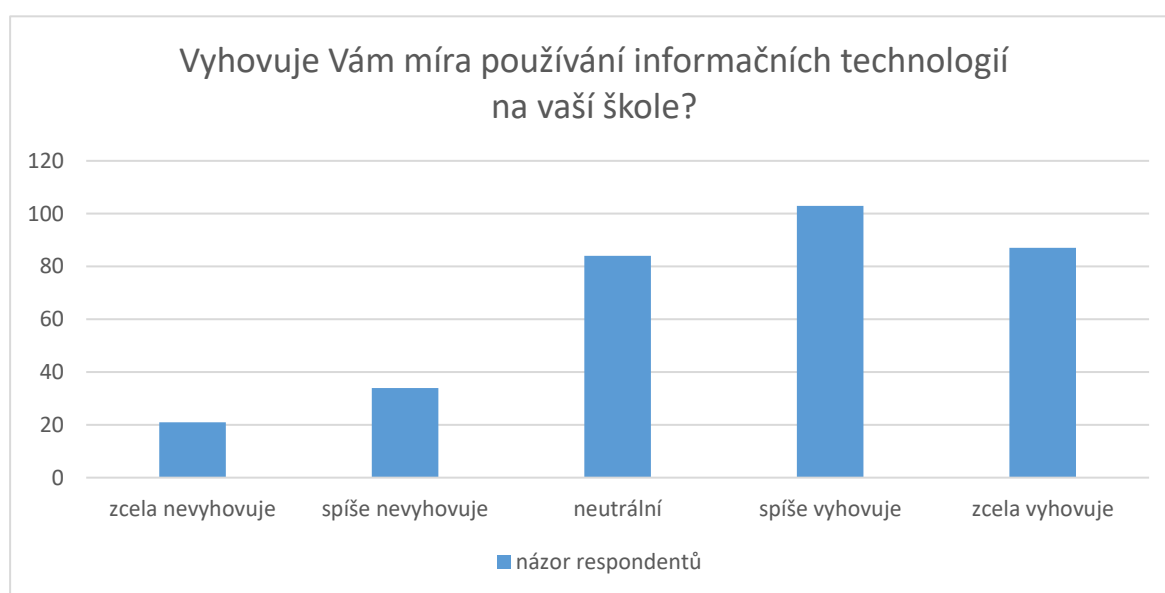
Zde si můžeme povšimnout, že jako největší pozitivum vidí respondenti v rychlosti komunikace. Další výhodou je možnost komunikace na velké vzdálenosti, s čímž také souvisí ušetření času. Mezi další pozitiva patří dle respondentů například časová flexibilita, možnost rozmyšlení, nebo doložitelnost a možnost archivace.

Graf č. 42 Nevýhody používání informačních technologií pro komunikaci

Naopak nejčastěji uváděnou nevýhodou je ztráta osobního kontaktu. Další nevýhodou byly uváděny problémy v komunikaci související s rychlostí připojení, výpadky elektřiny a celkovou náročností na používané technologie.

Důležitou součástí dotazníkového šetření bylo i to, zda respondentům vyhovuje míra používání informačních technologií na jejich škole. S čímž souvisela i poslední otázka a to, co by chtěli zlepšit.

Graf č. 43 Náзор respondentů na míru používání technologií pro komunikaci v rámci školy

Návrhy respondentů na zlepšení:

- povolit používání mobilních telefonů
- větší přístup k počítačům
- možnost připojení k WIFI pro žáky
- zavést elektronickou žákovskou pro všechny žáky
- online porady
- více zaškolení do používání technologií
- zkvalitnění WIFI připojení pro učitele
- důležité dokumenty hromadně na disku
- možnost online rezervace obědů

3.4 Závěry týkající se první hypotézy

První hypotéza zněla: „Informační technologie každodenně ovlivňují komunikaci v rámci školy“. Tato hypotéza byla stanovena na základě toho, že se informační technologie stále rozvíjejí a stávají se součástí našich životů. Tudíž je pravděpodobné, že by měly ovlivňovat i komunikaci v rámci školy.

Několik otázek se respondentů dotazovala přímo na to, jestli využívají ke komunikaci informační technologie. Všichni učitelé (51 osob) uvedli, že jejich komunikace je informačními technologiemi ovlivněna. Z celkového počtu 279 žáků jich 66% uvedlo, že technologie používají pro horizontální komunikaci v období prezenční výuky, v období distanční výuky se jedná dokonce o 92% respondentů z řad učitelů. V rámci vertikální komunikace uvedlo 63% z celkového počtu 330 respondentů, že při komunikaci v rámci prezenční výuky používají informační technologie. V období distanční výuky se jedná dokonce o 97% respondentů.

Další otázky směřovaly na četnost používání jednotlivých prostředků. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejčastějším prostředkem komunikace při prezenční výuce je osobní rozhovor. Nejedná se o použití informační technologie, což ale neznamená, že by informační technologii respondenti nepoužívali vůbec. Jen se jedná o způsoby, které nevolí jako primární. Z jedné z dalších otázek plyne, že jedním z důvodů je každodenní osobní setkávání učitelů a žáků. Proto není potřeba používat technologie pro komunikaci. Zároveň respondenti uvedli, že v období distanční výuky se míra používání informačních technologií zvýšila. Tento nárůst nastal z důvodu omezení osobního kontaktu, a tudíž muselo dojít k nahrazení osobních rozhovorů informačními technologiemi.

Důležitou součástí byla i míra a četnost používání jednotlivých prostředků pro komunikaci. Ze šetření bylo zjištěno, že primárním a nejčastěji používaným prostředkem je osobní rozhovor. Další používané prostředky se odlišují podle typu komunikace.

Dalším zjištěním bylo, že všichni učitelé mají stálý přístup ke školnímu ICT vybavení a zároveň i k internetu na vlastních zařízeních. Naopak žáci obou škol uvedli, že jejich přístup nejen ke školnímu vybavení, ale i k internetu z vlastních zařízení je značně omezen.

Při zkoumání toho, jak se odlišují komunikační prostředky použité při formální a neformální komunikaci, se zjistilo, že v obou případech často respondenti volí osobní rozhovor. Hlavní prostředky komunikace jako jsou email a telefon jsou ve stejné míře používány pro formální i neformální komunikaci. Také se zde ovšem vyskytují prostředky komunikace, které jsou používány převážně pro jeden typ komunikace. Například Bakaláři a žákovská knížka jsou používány převážně pro sdělování formálních informací. Naopak sociální sítě a mobilní chatovací aplikace jsou používány pouze v případě neformálních sdělení. S ohledem na toto zjištění můžeme říci, že se odlišují použité komunikační prostředky s ohledem na obsah sdělení.

Z výsledků formulovaných výše plyne, že informační technologie komunikaci v prostředí školy každodenně ovlivňují. Jejich vliv se v současnosti díky distanční výuce posílil. První hypotéza byla potvrzena.

3.5 Závěry týkající se druhé hypotézy

Pro komunikaci mezi lidmi na stejné úrovni (učiteli, žáky) jsou používány jiné prostředky než pro komunikaci žák-učitel, nebo pro komunikaci učitel-zákonný zástupce. Toto je druhou hypotézou, kterou jsem se snažila výzkumem dokázat.

Podle odpovědí respondentů se odlišují prostředky používané pro horizontální a vertikální komunikaci, ale taktéž se odlišují prostředky v rámci různých vrstev horizontální komunikace. Zatímco jedním z nejčastějších prostředků pro komunikaci mezi žáky jsou sociální sítě, tak mezi učiteli se tento typ komunikace vyskytuje pouze sporadicky. Naopak emailová korespondence, která se mezi učiteli vyskytuje často, se mezi žáky nevyskytuje skoro vůbec. Tím můžeme říci, že se prostředky pro komunikaci odlišují s ohledem na typ komunikace.

Druhá hypotéza se potvrdila, jelikož do komunikace mezi žáky jsou velmi často používány sociální sítě. Odlišnost v míře použití jednotlivých komunikačních prostředků je nejvíce vidět na prostředcích, které nejsou u některého typu komunikace používány vůbec. Například Bakaláři jsou používány pouze pro vertikální komunikaci mezi učitelem a žákem, a také pro komunikaci učitelů se zákonnými zástupci žáků. Oproti tomu sociální sítě, které jsou často používány pro horizontální komunikaci mezi žáky, se nepoužívají pro žádný jiný typ komunikace. Podobných rozdílů se dá hned najít několik. Z toho vyplývá, že druhá hypotéza byla potvrzena.

3.6 Návrhy a doporučení

Výzkum byl zaměřen na zmapování používání jednotlivých komunikačních prostředků v rámci školy a na názor žáků a pedagogů. Z výzkumu vyplynulo, že většina žáků i učitelů je se stávajícím stavem spokojena, to však neznamená, že by se nedalo nic vylepšit. Na základě provedeného výzkumu navrhuji následující:

- **Prohloubit používání školního informačního systému**

Žáci jedné z vybraných škol uvedli, že jsou spokojeni s tím, jak Bakaláře používají. S ohledem na tuto skutečnost navrhuji prohloubit používání Bakalářů na obou školách. Nyní je aktivně používána na jedné ze škol pouze třídní kniha. Navrhuji aktivně využívat i další možnosti Bakalářů, jako například zápis klasifikace, zapisování domácích úkolů apod.

- **Prohloubit používání sociálních sítí**

Respondenti by ocenili, pokud by na sociálních sítích nebyly pouze informace o uplynulých akcích sloužících k propagaci. Uvítali by možnost sdílení akcí následujících, a pokud by se tam dozvěděli i důležité aktuální informace.

- **Přehledné uložení s důležitými soubory**

Z dotazníkového šetření a následných rozhovorů s učiteli vyplynulo, že nemají žádné přehledné uložení důležitých dokumentů. Některé dokumenty mají ke stažení na stránkách školy, jiné jim chodí emailem, některé mají na svých uloženích. Proto navrhuji zřídit sdílené uložení, kde by všechny tyto potřebné dokumenty byly uloženy. Jedna ze škol používá sdílený disk na serveru, ale učitelé uvedli, že by ocenili přístup k dokumentům i z domu.

- **Zajistit školení pro prohloubení znalostí učitelů**

Zprostředkováním adekvátního školení, by se prohloubily znalosti ohledně informačních technologií. Díky vysokému průměrnému věku pedagogů jich většina technologie ovládá pouze na nezbytné úrovni. Prohloubení znalostí by posílilo jejich důvěru v technologie a zvýšila by se míra jejich používání.

4 Závěr

Komunikace je nedílnou součástí každodenního života všech žijících osob. Za komunikaci považujeme jakékoli sdílení informací, ať už jednosměrné nebo oboustranné. Komunikace se v průběhu let velmi rozvíjela díky různým informačním technologiím, které pomáhali zrychlovat přenos informací a prodlužovat vzdálenosti, ne které je možné informace přenášet. V současné době jsou technologie nedílnou součástí našich životů. Ve většině domácností nalezneme počítač pravděpodobně i s připojením k internetu. Ovšem pravděpodobně nejpoužívanějším zařízením v osobním životě je mobilní telefon. Důležitost komunikace můžeme pozorovat i ve školách. Školy jsou určeny pro předávání informací, bez toho by jejich existence neměla žádný význam. Na první pozici je zde komunikace mezi žákem a učitelem. Důležitou součástí jsou i další typy komunikace (mezi žáky, mezi učiteli, učitel-zákonný zástupce).

Tato bakalářská práce se zaměřila na zmapování a srovnání jednotlivých komunikačních prostředků. Tomu se věnuje první teoretická část práce, která shrnuje poznatky o komunikaci, komunikačních funkcích, cílech a prvcích. Na začátku se práce věnuje komunikaci a jejích počátcích a vývoji. V další části se věnuje komunikačním funkcím a prvkům. Jsou zde ukázány i různé komunikační modely. Následuje dělení komunikace podle různých faktorů. Teoretická část je zakončena charakteristikou jednotlivých komunikačních prostředků a jejich porovnání vzhledem k několika kritériím.

Praktická část práce byla provedena pomocí dotazníkového šetření. Na začátku šetření byly stanoveny dvě hypotézy, které mělo šetření dokázat nebo vyvrátit. Výzkum byl proveden na dvou základních školách v Pardubickém kraji, kde na dotazníky odpovídali žáci i učitelé. Průzkumu se účastnilo 51 učitelů a 279 žáků druhého stupně základních škol. Celé šetření bylo doplněno o několik rozhovorů se zástupci učitelů obou základních škol.

Cílem práce bylo zjistit, do jaké míry jsou informační technologie běžně zahrnuty při komunikaci v rámci školy. Dalším cílem bylo zjistit, zda se odlišují prostředky použité pro vertikální a horizontální komunikaci. Ze získaných výsledků vyplynulo, že nejčastěji používaným prostředkem je osobní rozhovor. Je používán jak u vertikální, tak i horizontální komunikaci. Bylo zjištěno, že používané prostředky se s ohledem na typ komunikace odlišují.

Na závěr práce jsem uvedla několik návrhů, které vzešly na základě dotazníkového šetření. Jedná se převážně o myšlenky respondentů, které jsem se pokusila sumarizovat. Nejedná se o žádné závazné rozhodnutí. Návrhy mají sloužit pouze jako doporučení na vylepšení.

5 Seznam použitých informačních zdrojů

1. VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie komunikace. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-387-1.
2. VYMĚTAL, Jan. Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4.
3. Models of Communication. Businessstopia [online]. 2018-02-04 [cit. 2019-05-12]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication>
4. DEVITO, Joseph A. Základy mezilidské komunikace: 6. vydání. Praha: Grada, 2008. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2018-0.
5. BAJRACHARYA, Shraddha. Aristotle's Model of Communication. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-13]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/aristotles-model-communication>
6. BAJRACHARYA, Shraddha. Lasswell's Communication Model. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-13]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/lasswell-communication-model>
7. Shannon and Weaver Model Of Communication. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-13]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/shannon-and-weaver-model-communication>
8. BAJRACHARYA, Shraddha. Interactive Model of Communication. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/interactive-model-communication>
9. Transactional Model of Communication. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/transactional-model-communication>
10. SHRADDHA BAJRACHARYA, Shraddha. Helical Model of Communication. Businessstopia [online]. 2018-01-11 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/helical-model-communication>
11. Becker's Mosaic Model of Communication. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/becker-mosaic-model-communication>
12. Barnlund's Transactional Model of Communication,. Businessstopia [online]. 2018-01-06 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: <https://www.businessstopia.net/communication/barnlund-transactional-model-communication>
13. Intranet. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-05-23]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Intranet&oldid=15567646>
14. SVĚTLÍK, Jaroslav. Marketingové řízení školy. Praha: ASPI, 2006. Řízení školy (ASPI). ISBN 80-735-7176-5
15. MIKULÁŠTÍK, Milan. Komunikační dovednosti v praxi. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6.

16. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Jak si navzájem lépe porozumíme: kapitoly z psychologie sociální komunikace. Praha: Svoboda, 1988. Členská knihnice (Svoboda).
17. PLAMÍNEK, Jiří a Daniel FRANC. Komunikace a prezentace: umění mluvit, slyšet a rozumět. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Komunikace (Grada). ISBN 978-80-247-4484-1.
18. Learning management system. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Learning_management_system&oldid=1016810168
19. Školní informační systémy. In: NEUMAJER. Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 17. 3. 2010 [cit. 2021-14-10]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/u/8019/SKOLNI-INFORMACNI-SYSTEMY.html/>

6 Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník využitý k vlastnímu výzkumu

Dotazník k bakalářské práci Vliv informačních technologií na komunikaci v rámci školy

Dobrý den, jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy oboru Informační technologie se zaměřením na vzdělávání - Matematika se zaměřením na vzdělávání. Jsem v posledním ročníku studia, jehož součástí je i bakalářská práce. Má práce má název „Vliv informačních technologií na komunikaci v rámci školy“ a její součástí je i dotazníkové šetření. Rozhodla jsem se obrátit na Vás učitele a žáky základních škol s prosbou o vyplnění dotazníku níže. Účelem tohoto dotazníkového šetření je zjistit které komunikační prostředky jsou používány při komunikaci v rámci školy, případně do jaké míry. Cílem je zjistit i rozdíly mezi komunikací vertikální (učitel - žák) a horizontální (učitel-učitel, žák-žák).

Celé dotazníkové šetření je anonymní a sloužit bude jen pro účely této bakalářské práce.

Vyplnění dotazníku Vám zabere jen několik minut.

Předem děkuji za Vaši spolupráci a čas věnovaný vyplňování dotazníku. Sabina Marvanová

***Povinné pole**

Obecné informace

1. Vyberte své pohlaví: *

Označte jen jednu elipsu.

muž

žena

2. Napište svůj věk: *

3. Vyberte, zda jste učitel, nebo žák. *

Označte jen jednu elipsu.

učitel *Přeskočte na otázku 6*

žák *Přeskočte na otázku 25*

4. Máte ve škole přístup k počítači, notebooku, nebo tabletu i mimo výuku? *

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

5. Máte ve škole umožněn přístup k internetu z vlastního zařízení? *

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

Komunikace mezi učiteli při prezenční výuce

Na otázky prosím odpovídejte tak, jak to je za situace, kdy jste vy i žáci ve škole. Obdobím prezenční výuky je myšlena doba výuky, ale i doba mimo vyučování.

6. Využíváte ke komunikaci mezi učiteli informační technologie? (v období, kdy probíhá prezenční výuka ve škole) * *Označte jen jednu elipsu.*

ano

ne

7. Jak často používáte informační technologie ke komunikaci mezi učiteli? (v období, kdy probíhá prezenční výuka) * *Označte jen jednu elipsu.*

technologie nepoužívám nikdy

téměř nikdy (několikrát do roka)

zřídka (přibližně 1x měsíčně)

občas (přibližně 1x týdně)

často (několikrát týdně)

velmi často (denně)

8. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro pracovní FORMÁLNÍ komunikaci mezi učiteli v době, kdy probíhá prezenční výuka ve škole? (možnost zvolit více odpovědí) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
 Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
 Telefon
 Email
 Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
 Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)

Jiné: _____

9. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro pracovní NEFORMÁLNÍ komunikaci mezi učiteli v době, kdy probíhá prezenční výuka ve škole? (možnost zvolit více odpovědí) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
 Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
 Telefon
 Email
 Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
 Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)

Jiné: _____

10. V následující tabulce prosím zaškrtněte, jak často používáte jednotlivé prostředky pro komunikaci mezi učiteli v době prezenční výuky. *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Nikdy	Téměř nikdy (několikrát do roka)	Zřídka (přibližně 1x měsíčně)	Občas (přibližně 1x týdně)	Často (několikrát týdně)	Velmi často (denně)
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Email	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální síť	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sdílené úložiště	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhlas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Microsoft Teams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Classroom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intranet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Jaké oblasti se Vaše komunikace s kolegy nejčastěji týká? Prosím odpovídejte v obecné rovině.

Komunikace mezi učiteli při distanční výuce

Na otázky prosím odpovídejte tak, jak je to v době, kdy probíhá distanční výuka. (myšlena nejen výuka, ale celkové období distanční výuky)

12. Využíváte ke komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky, či jiné nepřítomnosti ve škole informační technologie? * Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

13. Jak často používáte informační technologie ke komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky, či jiné nepřítomnosti ve škole? * Označte jen jednu elipsu.

technologie nepoužívám nikdy

téměř nikdy (několikrát do roka)

zřídka (přibližně 1x měsíčně)

občas (přibližně 1x týdně)

často (několikrát týdně)

velmi často (denně)

14. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro pracovní FORMÁLNÍ komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky nebo jiné nepřítomnosti ve škole? (možnost zvolit více odpovědí)

*

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)

Jiné: _____

15. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro pracovní NEFORMÁLNÍ komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky nebo jiné nepřítomnosti ve škole? (možnost zvolit více odpovědí)

*

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)

Jiné: _____

16. V následující tabulce prosím zaškrtněte, jak často používáte jednotlivé prostředky pro komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky, či jiné nepřítomnosti ve škole. *

	Nikdy	Téměř nikdy (několikrát do roka)	Zřídka (přibližně 1x měsíčně)	Občas (přibližně 1x týdně)	Často (několikrát týdně)	Velmi často (denně)
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Email	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální síť	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sdílené úložiště	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhlas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Microsoft Teams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Classroom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intranet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Liší se obsah komunikace mezi kolegy při prezenční a distanční výuce? Pokud ano jak?

18. Myslíte si, že se distanční výuka a míra používání jednotlivých technologií projeví na komunikaci mezi kolegy i po návratu do škol? Pokud ano jak?

Komunikace UČITEL - ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE

19. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro komunikaci se zákonnými zástupci žáků? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
- Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)
- Webové stránky školy

Jiné: _____

20. Jaké oblasti se Vaše komunikace se zákonnými zástupci nejčastěji týká? Prosím odpovídejte v obecné rovině.

21. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro sdělování FORMÁLNÍCH informací, jako jsou například informace o výchovných problémech? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
 Papírová komunikace (dopisy)
 Telefon
 Email
 Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
 Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
 Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)

Jiné: _____

22. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro sdělování NEFORMÁLNÍCH informací? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
 Papírová komunikace (dopisy)
 Telefon
 Email
 Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
 Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
 Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)

Jiné: _____

23. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro sdělování informací o prospěchu? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, papírová ŽK)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
- Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)

Jiné: _____

24. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji pro sdělování informací o školních akcích a výletech? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, papírová ŽK)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
- Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)

Jiné: _____

Přeskočte na otázku 36

Komunikace mezi žáky při prezenční výuce

Na otázky prosím odpovídejte tak, jak to je za situace, kdy jste vy i učitelé ve škole. Obdobím prezenční výuky je myšlena doba výuky, ale i doba mimo vyučování.

25. Využíváte ke komunikaci mezi spolužáky informační technologie? (v období, kdy probíhá prezenční výuka ve škole) * Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

26. Jak často používáte informační technologie ke komunikaci mezi spolužáky? (v období, kdy probíhá prezenční výuka ve škole) * *Označte jen jednu elipsu.*

- technologie nepoužívám nikdy
- téměř nikdy (několikrát do roka)
- zřídka (přibližně 1x měsíčně)
- občas (přibližně 1x týdně)
- často (několikrát týdně)
- velmi často (denně)

27. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji při komunikaci mezi spolužáky v době, kdy probíhá prezenční výuka ve škole? (možnost zvolit více odpovědí) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)

Jiné: _____

28. V následující tabulce prosím zaškrtněte, jak často používáte jednotlivé prostředky pro komunikaci mezi spolužáky v období prezenční výuky. *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Nikdy	Téměř nikdy (několikrát do roka)	Zřídka (přibližně 1x měsíčně)	Občas (přibližně 1x týdně)	Často (několikrát týdně)	Velmi často (denně)
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Email	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální síť	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sdílené úložiště	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhlas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Microsoft Teams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Classroom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intranet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐

29. Jaké oblasti se komunikace se spolužáky nejčastěji týká? Prosím odpovídejte v obecné rovině.

Komunikace mezi učiteli při distanční výuce

Na otázky prosím odpovídejte tak, jak je to v době, kdy probíhá distanční výuka. (myšlena nejen výuka, ale celkové období distanční výuky)

30. Využíváte ke komunikaci mezi spolužáky v období distanční výuky, či jiné nepřítomnosti ve škole informační technologie? * Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

31. Jak často používáte informační technologie ke komunikaci mezi spolužáky v období distanční výuky, či jiné nepřítomnosti ve škole? * Označte jen jednu elipsu.

technologie nepoužívám nikdy

téměř nikdy (několikrát do roka)

zřídka (přibližně 1x měsíčně)

občas (přibližně 1x týdně)

často (několikrát týdně)

velmi často (denně)

32. Který komunikační prostředek používáte nejčastěji při komunikaci mezi spolužáky v období distanční výuky nebo jiné nepřítomnosti ve škole? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)

Jiné: _____

33. V následující tabulce prosím zaškrtněte, jak často používáte jednotlivé prostředky při komunikaci mezi spolužáky v období distanční výuku, či jiné nepřítomnosti ve škole. *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Nikdy	Téměř nikdy (několikrát do roka)	Zřídka (přibližně 1x měsíčně)	Občas (přibližně 1x týdně)	Často (několikrát týdně)	Velmi často (denně)
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Email	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální síť	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sdílené úložiště	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhlas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Microsoft Teams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Classroom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intranet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐

34. Liší se obsah komunikace se spolužáky při prezenční a distanční výuce? Pokud ano jak?

35. Myslíte si, že se distanční výuka a míra používání jednotlivých technologií projeví na Vaší komunikaci mezi spolužáky i po návratu do škol? Pokud ano jak?

Komunikace učitel - žák při prezenční výuce

Na otázky prosím odpovídejte tak, jak to je za situace, kdy jsou učitelé i žáci ve škole. Obdobím prezenční výuky je myšlena doba výuky, ale i doba mimo vyučování.

36. Využíváte v období prezenční výuky ke komunikaci učitel-žák informační technologie? *

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

37. Jak často používáte v období prezenční výuky informační technologie ke komunikaci učitel-žák?

* Označte jen jednu elipsu.

- technologie nepoužívám nikdy
- téměř nikdy (několikrát do roka)
- zřídka (přibližně 1x měsíčně)
- občas (přibližně 1x týdně)
- často (několikrát týdně)
- velmi často (denně)

38. Který komunikační prostředek používáte v období prezenční výuky nejčastěji ke komunikaci učitel-žák? (možnost zvolit více odpovědí) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
- Bakaláři, Škola online (systémy pro evidenci docházky a klasifikace)
- Webové stránky školy

Jiné: _____

39. V následující tabulce prosím zaškrtněte, jak často používáte jednotlivé prostředky pro komunikaci učitel-žák v období prezenční výuky. *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Nikdy	Téměř nikdy (několikrát do roka)	Zřídka (přibližně 1x měsíčně)	Občas (přibližně 1x týdně)	Často (několikrát týdně)	Velmi často (denně)
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Email	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální síť	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sdílené úložiště	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhlas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Microsoft Teams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Classroom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intranet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐

40. Jaké oblasti se Vaše komunikace na úrovni učitel-žák nejčastěji týká? Prosím odpovídejte v obecné rovině.

Komunikace učitel - žák při distanční výuce

Na otázky prosím odpovídejte tak, jak je to v době, kdy probíhá distanční výuka. (myšlena nejen výuka, ale celkové období distanční výuky)

41. Využíváte v období distanční výuky ke komunikaci učitel-žák informační technologie? *

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

42. Jak často používáte v období distanční výuky informační technologie ke komunikaci učitel-žák? * *Označte jen jednu elipsu.*

technologie nepoužívám nikdy

téměř nikdy (několikrát do roka)

zřídka (přibližně 1x měsíčně)

občas (přibližně 1x týdně)

často (několikrát týdně)

velmi často (denně)

43. Který komunikační prostředek používáte v období distanční výuky nejčastěji ke komunikaci učitel-žák? (možnost zvolit více odpovědí) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti

- Osobní rozhovor
- Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)
- Telefon
- Email
- Sociální síť (Facebook, Twitter, Instagram atd.)
- Mobilní chatovací aplikace (WhatsApp, Messenger, Viber atd.)
- Bakaláři, Škola online (systémy pro evidenci docházky a klasifikace)
- Webové stránky školy

Jiné: _____

44. V následující tabulce prosím zaškrtněte, jak často v období distanční výuky používáte jednotlivé prostředky při komunikaci učitel-žák. *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Nikdy	Téměř nikdy (několikrát do roka)	Zřídka (přibližně 1x měsíčně)	Občas (přibližně 1x týdně)	Často (několikrát týdně)	Velmi často (denně)
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Papírová komunikace (dopisy, oběžníky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Email	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální síť	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sdílené uložení	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhlas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy třídních knih, klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Microsoft Teams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Classroom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intranet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐

45. Liší se obsah komunikace na úrovni učitel-žák při prezenční a distanční výuce? Pokud ano jak?

46. Uvedte jak často používáte/sledujete následující: *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	nikdy	téměř nikdy (několikrát ročně)	zřídka (přibližně 1x měsíčně)	občas (přibližně 1x týdně)	často (několikrát týdně)	velmi často (denně)	naše škola toto nevyužívá
Školní webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakaláři, Škola online (systémy pro evidenci docházky a klasifikace)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Online suplování	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nástěnku s informacemi v budově školy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jiné (sociální síť školy, streamovací kanál školy...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

47. Máte pocit, že Vám informační technologie ulehčují komunikaci? *

Označte jen jednu elipsu.

- ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- ano

48. Odlišují se nějak prostředky komunikace, které používáte pro horizontální (mezi učiteli, mezi žáky) a vertikální komunikaci (žák-učitel)? Pokud ano, tak jak?

49. Odlišují se nějak prostředky komunikace, které používáte při prezenční a distanční výuce? Pokud ano, tak jak?

50. Na stupnici 1 až 5 uveďte, zda v horizontální komunikaci (učitel-učitel; žák-žák) převažuje osobní rozhovor, nebo komunikace prostřednictvím informačních technologií. *

Označte jen jednu elipsu.

Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	Informační technologie
	1	2	3	4	5	

51. Na stupnici 1 až 5 uveďte, zda ve vertikální komunikaci (žák-učitel) převažuje osobní rozhovor, nebo komunikace prostřednictvím informačních technologií. * *Označte jen jednu elipsu.*

	1	2	3	4	5	
Osobní rozhovor	☐	☐	☐	☐	☐	Informační technologie

52. Vyhovuje Vám míra používání informačních technologií na vaší škole? *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
Nevyhovuje	☐	☐	☐	☐	☐	Vyhovuje

53. V čem vidíte výhody používání informační technologií při komunikaci?

54. V čem vidíte nevýhody používání informační technologií při komunikaci?

55. Co byste doporučili pro zlepšení komunikace na vaší škole? Zavedli byste něco nového, změnili intenzitu používání atd?

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

7 Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Lineární model komunikace

Obrázek č. 2 Aristotelův model komunikace

Obrázek č. 3 Lasswellův komunikační model

Obrázek č. 4 Shannon-Weaverův komunikační model

Obrázek č. 5 Interakční model komunikace

Obrázek č. 6 Transakční model komunikace

Obrázek č. 7 Rozšířený transakční model (9)

Obrázek č. 8 Helikální model (10)

Obrázek č. 9 Beckerův komunikační model (11)

Obrázek č. 10 Barlundův model komunikace (12)

8 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Používání informačních technologií při komunikaci mezi žáky v období prezenční výuky

Tabulka č. 2 Používání informačních technologií při komunikaci mezi žáky v období distanční výuky

Tabulka č. 3 Používání informačních technologií pro vertikální komunikaci v období prezenční výuky

Tabulka č. 4 Používání informačních technologií pro vertikální komunikaci v období distanční výuky

9 Seznam grafů

Graf č. 1 Složení zkoumaného souboru v ZŠ Sezemice z hlediska pozice

Graf č. 2 Složení zkoumaného souboru v ZŠ Dašice z hlediska pozice

Graf č. 3 Vložení zkoumaného souboru z hlediska pozice

Graf č. 4 Věkové rozložení dotazovaných žáků

Graf č. 5 Věkové rozložení dotazovaných učitelů

Graf č. 6 Složení zkoumaného souboru učitelů v ZŠ Sezemice z hlediska pohlaví

Graf č. 7 Složení zkoumaného souboru učitelů v ZŠ Dašice z hlediska pohlaví

Graf č. 8 Složení zkoumaného souboru učitelů z hlediska pohlaví

Graf č. 9 Složení zkoumaného souboru žáků ZŠ Sezemice z hlediska pohlaví

Graf č. 10 Složení zkoumaného souboru žáků ZŠ Dašice z hlediska pohlaví

Graf č. 11 Složení zkoumaného souboru žáků z hlediska pohlaví

Graf č. 12 Složení zkoumaného souboru z hlediska pohlaví

Graf č. 13 Využití školního ICT vybavení mimo výuku

Graf č. 14 Využití školního ICT zařízení mimo výuku v ZŠ Sezemice

Graf č. 15 Využití školního ICT zařízení mimo výuku v ZŠ Dašice

Graf č. 16 Možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení

Graf č. 17 Možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení v ZŠ Sezemice

Graf č. 18 Možnost připojení ke školnímu internetu z vlastního zařízení v ZŠ Dašice

Graf č. 19 Míra používání technologií ke komunikaci mezi učiteli v období prezenční výuky

Graf č. 20 Míra používání technologií ke komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky

Graf č. 21 Míra používání technologií ke komunikaci mezi žáky v období prezenční výuky

Graf č. 22 Míra používání technologií ke komunikaci mezi žáky v období distanční výuky

Graf č. 23 Komunikační prostředky používané pro horizontální komunikaci mezi učiteli v období prezenční výuky

Graf č. 24 Komunikační prostředky používané pro horizontální komunikaci mezi učiteli v období distanční výuky

Graf č. 25 Komunikační prostředky používané pro horizontální komunikaci mezi žáky

Graf č. 26 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi učiteli v období prezenční výuky

Graf č. 27 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi učiteli v období distanční výuky

Graf č. 28 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi žáky v období prezenční výuky

Graf č. 29 Frekvence používání jednotlivých prostředků komunikace mezi žáky v období distanční výuky

Graf č. 30 Převažující prostředek horizontální komunikace

Graf č. 31 Míra používání informačních technologií pro vertikální komunikaci při prezenční výuce

Graf č. 32 Míra používání informačních technologií pro vertikální komunikaci při distanční výuce

Graf č. 33 Komunikační prostředky používané pro vertikální komunikaci mezi učitelem a žákem

Graf č. 34 Frekvence používání jednotlivých prostředků pro vertikální komunikaci mezi žákem a učitelem v období prezenční výuky

Graf č. 35 Frekvence používání jednotlivých prostředků pro vertikální komunikaci mezi žákem a učitelem v období distanční výuky

Graf č. 36 Převažující prostředek vertikální komunikace

Graf č. 37 Prostředky používané pro komunikaci mezi učitelem a zákonným zástupcem

Graf č. 38 Míra používání jednotlivých technologií s ohledem na obsah komunikace

Graf č. 39 Názor respondentů ohledně ulehčení komunikace díky informačním technologiím

Graf č. 40 Frekvence sledování jednotlivých prostředků komunikace

Graf č. 41 Výhody použití informačních technologií pro komunikaci

Graf č. 42 Nevýhody používání informačních technologií pro komunikaci

Graf č. 43 Názor respondentů na míru používání technologií pro komunikaci v rámci školy